

SZAKDOLGOZAT

BÖRCSÖK ZSÓFIA
gyógypedagógia Ba

Kaposvár
2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Gyógypedagógia Ba Szak

**TEHETSÉGES SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYEREKEK A
BÓLYI ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI
ISKOLÁBAN**

Belső konzulens:

Bencéné dr. Fekete Anikó Andrea

egyetemi docens

Készítette:

Börcsök Zsófia

OOR48Y

levelező tagozat

Neveléstudományi Intézet

**Kaposvár
2024**

Tartalom

1.Bevezetés.....	3
1.1. Dolgozat témájának aktualitása.....	3
1.2. Témaválasztás indoklása	5
2. A tehetség.....	6
2.1. A tehetségazonosítás	11
2.2. Tehetségazonosítás fázisai	13
2.3. Kettős különlegességű tanulók.....	14
3.Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő tanulók.....	15
3.1. Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló	15
3.2. Beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő gyermek, tanuló	15
3.3. Törvényi háttér	15
4. Egyenlő hozzáférés biztosítása a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő fiatalok számára	17
4.1. A sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési és tanulási zavarokkal küzdő tehetségek kettős különlegessége	17
4.2. A sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési és tanulási zavarokkal küzdő egyének tehetséggondozása.....	18
4.3. A szociokulturálisan hátrányos helyzetű tehetségek	18
4.4. A sajátos nevelési igényű tehetséges tanulók azonosításának alapja	19
4.5. A sajátos nevelési igényű, kettős különlegességgel rendelkező tanulók tehetségazonosítása	20
5.Integráció és inklúzió gyógypedagógiai megközelítése.....	21
5.1. Inkluzív iskola.....	22
6. Bóly városa.....	23
6.1. Bóly történelme	23
6.2. Bólyi Német Nemzetiségi Önkormányzat.....	23
7. A Bólyi Általános Iskola	24
7.1. Az intézmény bemutatása.....	24
7.2. Alapfokú Művészeti Iskola	27
8. Esettanulmány és jó gyakorlat a sajátos nevelési igényű tanuló tehetséggondozása.....	28
8.1. Szakértői vizsgálatok.....	28
8.2. Kiállítások versenyeredmények	30

8.3. N. tehetséggondozása az iskolában	31
8.4. Célzott tehetségazonosítás.....	31
8.5. Összefoglalás.....	33
8.6. Tollforgató Tusa Szépíró Verseny szervezése, mint a tehetséggondozás jó gyakorlata a sajátos nevelési igényű gyermekek részére	34
9. Kutatás.....	35
9.1. Célok, kérdések	35
9.2. A kutatás módszere	36
9.3. Vizsgálati szempontok	36
10. Eredmények és értékelésük	37
10.1. A sajátos nevelési igényű tanuló fogalmának értelmezése, megjelenése a programban, illetve annak egyes fejezeteiben.....	37
10.2. A sajátos nevelési igény fogalmához kapcsolódó értékek megjelenése/ hiánya az intézmény nevelési filozófiájában, értékrendszerében	38
10.3. Tehetséggondozó tevékenységek az intézmény pedagógiai programjában az iskola egészére nézve.....	39
10.4. Tehetséggondozó tevékenységek az intézmény pedagógiai programjában a sajátos nevelési igényű tanulókra adaptálva	40
10.5. A sajátos nevelési igényű tanulók értékelésének sajátosságai	41
10.6. A szülői kapcsolattartás formái az intézményben	43
11. Következtetések javaslatok	47
12. Összefoglalás.....	50
Felhasznált irodalom	53
Nyilatkozatok	57

1.Bevezetés

1.1. Dolgozat témájának aktualitása

A sajátos nevelési igényű gyermek is lehet tehetséges. A sajátos agyi struktúra, eltérő idegrendszer olyan adottságként is megnyilvánulhat, amely segítségével valamely területen egyedülállót alkothat, legyen szó sportról, kultúráról, tudományról, vagy művészetről. Mi átlagos felnőttek, átlagos aggyal hogyan ismerhetjük fel a tehetséges gyereket? Még komplexebb a kérdés, ha egy sajátos nevelési igényű gyermek egyben tehetséges is. A sajátos nevelési igényű gyermek gondolkodásmenetét, különleges látásmódját, a szokványostól eltérő reakcióit gyakran a figyelemzavar diagnózissal azonosítják. A szokatlan kérdéseket, színes képzelőerőt gyakran kísérő tünetként értékelik. Egy hullámzó teljesítményt, szélsőséges hangulatingadozást a mentális kórképpel azonosítják, vagy a szociális problémákat az autizmus spektrumzavar velejárójaként tekintik (Gyarmathy, 2009).

A Köznevelési törvény azokat a gyermekeket, akiknek nagyobb támogatásra van szükségük- a különleges bánásmódot igénylő tanulókat, még további kategóriákba sorolja. Sajátos nevelési igényű tanulókra, kiemelten tehetséges tanulókra, és beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő tanulókra. A törvény kiter a sajátos nevelési igényű és egyben tehetséges gyermekekre is, akiket kettős különlegességű tehetségnek nevez, hozzá jogokat is rendel. A sajátos nevelési igényű gyermekek számára, ha az akadályozottság vagy nehézség mellett a tehetség is fennáll a közoktatásban való azonosításuk számtalan nehézséget tartogat (Köznevelési törvény, 2011).

A tehetséges gyermekek nehezen tűnnek ki az iskolában, kézírásuk rendezetlen, sokszor „olvashatatlanak” bélyegezve, viselkedésük rendszerellenes lehet. Bizonyos területeken, vagy témakörökben tapasztalt megszállottságukat könnyű egy mentális betegséggé azonosítani (Winner, 2000, idézi Gyarmathy, 2009).

Bizonyos területeken évekkal megelőzhetik társaikat, más területeken pedig hatalmas hátránnyal küzdenek, gyakran nem tudnak az elvárásoknak megfelelni, beilleszkedési, viselkedési, magatartási problémáik, szociális területen való elmaradásaik miatt, pedig a megszokott viselkedés elvárása ezeknek a gyerekeknek nagyon nehezen teljesíthető. A tehetséges, de valamilyen nehézséggel, vagy akadályozottsággal küzdő gyerek nem tehetséggondozó programba kerül, hanem fejlesztő foglalkozásra jár.

Ha a sajátos nevelési igényű tanuló más szociokulturális közegből, más kultúrából, az ebből fakadó belső feszültség és magatartásproblémák elfedhetik a kiemelkedő képességeket. Kellő figyelem hiányában a tanuló kirekesztődhet, elszigetelődhet, amely súlyos problémákat okozhat, és súlyos felnőttkori devianciákhoz vezethet (Gyarmathy, 2013).

Az ADHD, a diszkalkulia, a diszgráfia, a diszlexia tanulási nehézségként jelenhetnek meg, amit a szakember az állapot romlásával azonosíthat, ugyanakkor lehet a különleges agyműködés bizonyítéka is egyaránt. A viselkedési, beilleszkedési, magatartási probléma lehet a tehetség tünete is. Ugyanakkor a sajátos nevelési igény és a tehetség nem feltételezi, de nem is zárja ki egymást. A tehetség nagyon széles skálán mozoghat. A tehetségét akkor tudja kibontakoztatni, ha a meglévő adottság mellé külső motivációt, megerősítést, visszajelzést és segítséget kap a tanuló (Gyarmathy, 2009).

A kettős különlegességek felismerése és azonosítása a legkritikusabb pont a folyamat során. A tehetség természeténél fogva rejtőzködő, az iskolai teljesítménnyel gyakran szembe megy, a hagyományos keretek között nem mutatkozik meg. A tehetséges gyermek összetett képességmintázat újszerű, egyedi csak rá jellemző látásmód azok a tünetek, amelyekre a pedagógus közös tevékenységek közben tud felfigyelni, amelyek nem szükségszerűen iskolai feladatok. Ezért is nagyon fontos kérdés, hogy a kettős különlegességű gyermeknek legyen lehetősége kipróbálni, találkozni olyan tevékenységekkel, amelyből kiderülhet, hogy miben ügyes. A szülő vagy az intézmény kérésére indulhat tanulási képességet vizsgáló eljárást melyre a megyei Szakértői Bizottságok végzik, az ő feladatuk többek között a tehetség azonosítása, jelzése. Sajnos a sajátos nevelési igényű tehetség szűrésére diagnosztikus sztemdizált eljárásrend nem létezik, ezért nagyon sok múlik a szakember tudásán, tapasztalatán és még több a megérzésén. A kettős különlegességű gyermekeknek nem elég a tanórai differenciálás, saját személyi segítőre egy mentorra támaszkodva tudja a leginkább saját képességeit kibontakoztatni. A mentor, aki személyre szabottan fejleszti, aki személyes kapcsolatot ápol tanítványával, olyan mester és tanítványa, akik képesek egymással kapcsolódni a közös cél érdekében (Gyarmathy, 2013).

1.2. Témaválasztás indoklása

Az elmúlt évtizedekben számtalan alkalommal kerültem személyes kapcsolatba különböző értelmezésben a tehetséggel, különböző kontextusokban. Saját és pedagógusként szerzett tapasztalataim egyaránt segítettek az úton, ami elvezetett ehhez a szakdolgozatom elkészültéhez.

Általános iskolás éveimben meghatározó szerepet játszott a zene szeretete, az éneklés és hangszeres játék. A komolyzene és a fuvola számos értékkel gazdagította személyiséget. Az általános iskola alsó tagozatán osztályfőnököm, nyílt szívvel, fiatalos lendületével, a barátságos légkör megteremtésével ejtette rabul kisdíákjai szívét, és tanított meg minket nagyon sok tárgyi tudás mellett az élet szeretetére. Színes programjai, kreativitása, elhivatottsága ma is példaértékű számomra. Középiskolás koromban számtalan kiváló pedagógus keze alatt bontogathattam szárnyaimat az élet legkülönbözőbb területein. Meghatározó volt tanáraink motiválása az olasz nyelvi versenyek és az iskolai vegyeskarban való tevékenységem során. Úgy gondolom, a családból hozott értékeken kívül ezek voltak a leglényegesebb momentumok a saját „tehetségem” kibontakozásában az iskolás éveimben. 2012 júniusában diplomáztam a Pécsi Tudományegyetem olasz nyelv és irodalom szakán, majd 2013 szeptemberétől a Pécsi Kodály Zoltán Kollégiumban kaptam lehetőséget éjszakás nevelőtanárként. Következő év szeptemberétől már nappalos kollégiumi nevelőként dolgoztam. Majd egy nagyon meghatározó szerepkört bíztak rám, az Arany János Tehetséggondozó program kollégiumi csoportvezetőjének kértek fel. Itt találkoztam azokkal a családokkal, ahol tehetséges, de hátrányos helyzetű gyermeket neveltek. A személyes kapcsolatfelvételen és kapcsolattartáson keresztül, illetve osztályfőnökük vagy kiemelt AJ mentortanár ajánlására jutottak be a programba.

Az Arany János Tehetséggondozó Program a szociális, családi és más egyéb szempontból is rászorulóknak tekinthető, illetve hátrányos helyzetű tehetséges tanulók képességeinek minél sokoldalúbb és eredményesebb kibontakoztatását tűzte ki célul. A programba bekerülő tanulók családi és szociális helyzete egyre nehezebb, egyre hátrányosabb. Ugyanakkor az AJTP intézményeinek közös törekvése, hogy a programba való bekerülésnél a tehetség domináljon, a hátrányos helyzetet csak ezután vegyék figyelembe.

A témaválasztást indokolja, hogy az én osztályomba is (2017-2022) többnyire hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanuló járt, a szülőket alacsony iskolázottság jellemezte, többnyire ormánsági kistelepülésekről érkeztek, sokan roma származásúak és így vettek részt az AranyJános Tehetséggondozó Programba. A tehetség megmutatkozása az osztályon belül is nagyon széles skálán mozgott. A témaválasztás még húsz évvel az Arany János Tehetséggondozó Program indulása után is aktuális, hiszen a tehetség azonosításához egyrészt egyre átfogóbb képpel rendelkezünk, de a sajátos nevelési igényű gyerekek tehetségazonosítása még napjainkban is gyerekcipőben jár. A tehetség nagyon széles spektrumon mozog, azonosítása azonban még a tipikus gyermekeknél is számos kompetenciát igényel a szakember részéről. A sajátos nevelési igényű gyermekkel való foglalkozás új attitűdöt, és látásmódot igényel a pedagógusoktól, új ismeretek, módszerek elsajátítására van szükség az ő segítségük hatékonyá tételéhez. Ezek a tapasztalatok és élmények vezettek oda, hogy elvégezzem a gyógypedagógia képzést, amely során számtalan új ismerettel, tapasztalattal, tapasztalással kerültem kapcsolatba. Az idei tanévtől a Bólyi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola gyógypedagógusaként állok alkalmazásban. Ez a motiváció, lelkesedés, különböző személyes tapasztalatok és nagyfokú kíváncsiság vezetett oda, hogy szakdolgozatom témájaként erre a témára essen a választásom.

2. A tehetség

A "tehetség" egy olyan egyedi képességet vagy adottságot jelent, amely kiemelkedő teljesítményhez vezethet egy adott területen. Ez lehet intellektuális, kreatív, művészi vagy más jellegű képesség. A tehetség számos formában megnyilvánulhat, és az egyén veleszületett adottságainak, környezeti hatásoknak és szorgalmának egyaránt köszönhető. A tehetség lehetőséget teremt az egyén számára, hogy kimagasló eredményeket érjen el, és inspirálja másokat is.

2.1. A tehetségfogalom megközelítések, tehetségmodellek

Dolgozatom ezen részében a széles szakirodalmi kínálatból a teljesség igénye nélkül megkísérlem bemutatni azokat a folyamatokat, melyek a modern tehetségelméletek kialakulásához vezettek. Elsőként egy idézet álljon itt, melyet a Kaposvári Klebelsberg Középiskolai Kollégium AJTP programjában mentorának, Hujber Tamásné tanárnőnek gondolatai: „A tehetség egy adomány, nem teher és hátrány, ha megfelelő módon bánunk vele. Annyira egyéni megnyilvánulási formái vannak, hogy nehéz kategóriákat állítani hozzá. Egy belső erőforrás, amelyet folyamatosan gondozni, gazdagítani, segíteni szükséges. Ezt különböző tanulási folyamatokkal, sajátos életvezetés-támogatással érjük el. Az emberi másság megnyilvánulásának egy sajátos formája, amivel toleranciára is nevelünk”(Hujber, 2014:18).

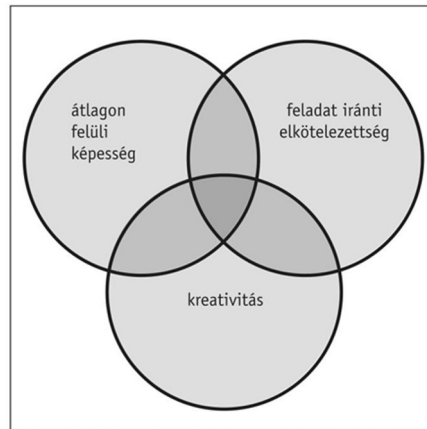
A tehetség meghatározásának palettája nagyon színes. A tehetség fogalmának meghatározását sokan, sokféleképpen tették már meg és teszik meg napjainkban is.

Erika Landau így vall a tehetségről: „Nincs valójában pontos definíció arra, hogy milyen is a tehetséges gyerek. Olyan gyerek, aki úgymond több mint, társai. Kíváncsibb, érdeklődőbb, mozgékonyabb, kalandvágyóbb, önállóbb, vidámabb, a dolgok összefüggéseit jobban meglátó stb.”(Landau,1997:27).

Renzulli háromkörös tehetségmodellje

Az első tehetségmodell Renzulli nevéhez köthető, melyet az 1. ábrán látható. A háromkörös tehetségkonceptió a mai napig alapja a legkülönbözőbb tehetségelméleteknek.

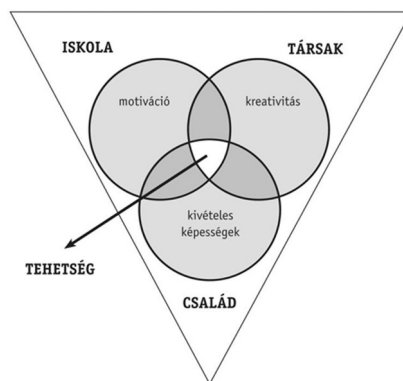
Miből áll a tehetség? című tanulmányának (Renzulli, 1978, idézi Balogh, 2015) legfontosabb üzenete, hogy a tehetséget nem lehet egyetlen kritérium – az intelligencia – alapján meghatározni. A tehetség három tulajdonság kölcsönhatására utal. Ezek az alábbiak: átlagon felüli képességek, a feladat iránti elkötelezettség, kreativitás. Mönks és Renzulli modelljét összekapcsolva azt mondhatjuk, hogy Renzulli modellje segít megérteni a tehetség kialakulásának folyamatát és összetettségét, míg Mönks modellje rávilágít arra, hogy a tehetség különböző forrásokból eredhet, és különböző formákban megjelenhet. Összességében mindkét modell hozzájárul a tehetség sokoldalú megértéséhez és támogatásához.

1. ábra Renzulli háromkörös tehetségmodellje (Renzulli, 1978, idézi Balogh, 2015:48)

Mönks tehetségmodellje

Mönks nevéhez köthető tehetségmodell az alábbi: a tehetség a motiváció, kreativitás, kivételes képességek korrelálása abban a társas közegben, melynek összetevői a család, iskola és a társak, mely tehetségmodell a 2. ábrán látható. A feladat iránti elkötelezettség fogalmát mások a motiváció szinonimájaként használják, ahogy Mönks is, szorgalmat, kitartást, akaratot, a munkában való tartós helytállást ért alatta. Mönks és Czeizel modellje a tehetségterületen az egyéni személyiségjegyek állítja előtérbe, azt állítja, hogy a tehetség kialakulása szorosan összefügg a személyiség sajátosságaival (Mönks, 2011, idézi Balogh, 2015).

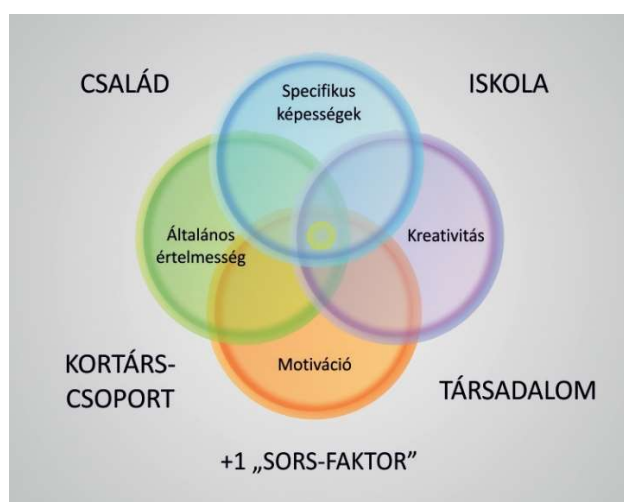
2. ábra Mönks tehetségmodellje (Mönks, 2011, idézi Balogh, 2015:59).

Czeizel 2x4+1 faktoros modellje

Ebben a modellben Czeizel minden olyan elemet beemel, amely a tehetség kibontakozásában, tehetségfejlesztő munkában meghatározó szerepet játszanak.

A szerző Renzulli klasszikus, háromkörös modelljéhez nyúl. Különbséget tesz az általános intellektuális képességek és a speciális mentális képességek között, a kreativitás és a motiváció megtartása mellett. A speciális képességek jelenítik meg a különleges tehetséget. Czeizel modelljét a 3. ábrán láthatjuk, új elem Czeizel gondolkodásában egy kilencedik faktor, a sors (Czeizel,1997, idézi Balogh, 2015).

Czeizel és Piirto modelljei kiegészítik egymást a tehetségkutatásban, különösen a személyiség és a környezeti tényezők szerepének megértésében. Czeizel modellje az egyéni személyiségjegyek jelentőségét, az egyéni élmények és kapcsolatok fontosságát hangsúlyozza, kiemeli az egyéni tanulási preferenciák fontosságát, az egyén belső motivációit, míg Piirto modellje az egyéni sajátosságokat, például a kreativitást és a kitartást emeli ki, és az adaptív tanulási módszerek, szociokulturális környezet hatását vizsgálja az önismeret tükrében.

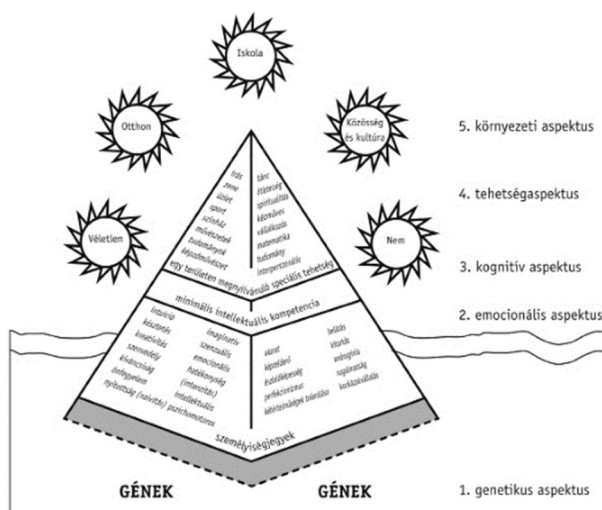
3. ábra Czeizel 2x4+1 faktoros modellje (Czeizel,1997, idézi Balogh, 2015:61)

Piirto piramismodellje

Piirto modelljét az egyéni kibontakozás alapjainak nevezhetjük. A piramis alján találhatóak a genetikai alapok. Erre tevődnek rá a tehetség kibontakozását elősegítő személyiségjegyek, mint például az emocionális és a kognitív folyamatok. Ezt követik a speciális tehetségterületek. A fejlődés irányát befolyásoló tényezők az otthon, iskola, közösségek és kultúrák értékei. Miként tudják ezek a hatások segíteni a tehetség kibontakozását, vagy mi az ami végül meggátolja azt. A különböző nézőpontok, amik meghatározzák a gyermekről alkotott képet, és a véletlen a sors, ami nem elhanyagolható tényező, melyet a 4. ábrán láthatunk.

A tehetség összetevői jól rendszerezettek, és a fejlődést befolyásoló tényezők is megjelennek (Piirto,2011, idézi Balogh, 2015:63).

Piirto modellje felhívja a figyelmet az érzelmi és motivációs tényezőkre, amelyek kulcsszerepet játszanak a tehetség kialakulásában és megnyilvánulásában. Ezek az érzelmi és motivációs tényezők pedig összekapcsolódnak Gardner többszörös intelligencia elméletével, mivel az egyes intelligenciák kibontakoztatását és fejlesztését is befolyásolják. Ezáltal a két modell egymást kiegészítve segít megérteni a tehetség és az intelligencia komplex természetét, valamint azok sokoldalú megnyilvánulását és fejlesztését.

4. ábra Jane Piirto piramis-modellje (Piirto,2011, idézi Balogh, 2015:63)

Gardner féle intelligencia összetevői

Howard Gardner szerint az intelligencia nem homogén képződmény. Az emberben létező intelligenciaterületek nem egyformán fejlettek. A felnőttek és a gyerekek is különböző területeken lehetnek jók más területen pedig kevésbé jók.

A Gardner-féle intelligencia komponensei:

Gardner hétféle intelligenciát különít el. (1) nyelvi, (2) logikai-matematikai, (3) testi-mozgási, (4) tér, (5) interperszonális, (6) intraperszonális és (7) zenei (Gyarmathy, 2013 b).

A különböző tehetségmodellek között számos összefüggés és kapcsolat mutatkozik, mivel ezek gyakran egymást kiegészítve értelmezik és magyarázzák a tehetség kialakulását és fejlődését. A modern tehetségkutatásban az integrált megközelítések egyre népszerűbbé válnak. Ezek összekapcsolják az intelligenciát, a kreativitást, a motivációt és a szociális készségeket, és egy komplex keretben vizsgálják a tehetséget, amelyet több tényező összjátéka hoz létre. Sok modern tehetségmodell összekapcsolja a személyiséget és a környezeti tényezőket. Ezek szerint a tehetség kialakulását mind az egyéni belső jellemzők, mind a külső környezeti feltételek befolyásolják. Az intelligencia- és tehetségkutatásban gyakran vizsgálják az intelligencia és a kreativitás közötti kapcsolatot. Bár az intelligencia fontos tényező lehet a tehetség kialakulásában, a kreativitás is kulcsszerepet játszhat a tehetség kibontakozásában és megnyilvánulásában. Ezek az összefüggések és kapcsolatok hozzájárulnak ahhoz, hogy a tehetségkutatás egy összetett és dinamikus terület legyen, amelyben a különböző modellek és megközelítések egymást kiegészítve segítenek megérteni a tehetség kialakulásának és fejlődésének folyamatát.

2.1. A tehetségazonosítás

Azt, hogy kit tartunk ma tehetségesnek egy időben és térben állandóan változó fogalom. A tehetséget meghatározza a társadalom beállítottsága, az adott kor értékrendje, társadalmilag elfogadott normái. Azt, hogy kit tartunk tehetségesnek az egy adott társadalom igényeihez adaptálódik. Nagyon fontos a tehetség korai diagnosztizálása, és a tehetség akadály nélküli kibontakozása szempontjából a speciális tehetséggondozás. Nagyon fontos, hogy a tehetségesnek vélt gyermekek már a korai életszakaszban jussanak el olyan fejlesztő környezetbe, ahol tehetségüket gondozzák, így garantálhatjuk a minél nagyobb esélyt a tehetségük kibontakoztatására. Ranschburg Jenő szerint a tapasztalatok alapján a gyermekkorban tehetségesnek számító, iskolai környezetben jó eredményeket elérők nem azonosak azokkal, akik a később valami kiemelkedő eredményt tesznek le az asztalra (Ranschburg, 1988).

Gyarmati Éva szerint tehetségvizsgálatra abban az esetben van szükség, ha tehetségprogram indul vagy, dokumentáció elkészítésére van szükség például fejlesztési tervekhez, ő a megfigyelés fontosságára hívja fel a figyelmet, szükség van egészen a kisgyermek kortól az erősségek, gyengeségek, érdeklődési kör megfigyelésére (Gyarmathy, 2013:23).

Barbara Clark különbséget tesz a tudás megszerzésének belső indítéka és ideje között. A tehetséges tanulók a tudás megszerzésének örömeért tanulnak, a tudás megszerzésének potenciáljával rendelkeznek, míg a nem tehetségesek ezzel a potenciállal nem rendelkeznek (Clark, 1992).

A Ziegler-féle akciótóp modell az egyén és a tanulási környezete között létrejövő kapcsolatra helyezi a fő hangsúlyt. Az ezekkel való megküzdés során formálódik, alakul a tehetség. „Akciók-nak” nevezi azokat a feladatokat, melyek teret adnak ahhoz az adott fejlettségi szinten, hogy a tehetséges fiatal ki tudjon bontakozni, olyan lehetőséget kínálva, amelyek a tehetség érdeklődési körével egybe vágnak, ezekkel a feladatokkal való foglalkozásokon keresztül tud a tehetség formálódni, csiszolódni. Nem általánosíthatók ezek a tanulási utak, hanem mindegyik személyre szabott, egyedi (Ziegler, 2017).

Az iskolák különböző fázisokon mennek keresztül a tehetségazonosítás területén, amíg hatékonyan tudnak eljárni a tehetségazonosítás kérdéskörében Eyre szerint öt különböző fázist járnak végig, ennek az öt fázisnak az áttekintésével képet kaphatnak az iskolák, hogy ők mely szinten állnak a tehetségkeresés tekintetében (Eyre, 1997; idézi: Balogh, 2016).

Gyarmati Éva azt a kérdést járja körül, hogy létezik-e a tehetségnek olyan „alapmagja” és ennek a magnak a kifejlesztése a tehetség gondozása. A tehetség külső környezeti hatások és belső jellemzők összessége és ezek hatására indul az egyén a tehetség irányába. A hagyományos méréseken túl tehetségek kiszűrése során objektív és szubjektív eljárásokat is figyelembe kell venni (Gyarmathy, 2007).

Tehetségazonosítás elengedhetetlen a fejlődéshez és társadalmi előrehaladáshoz. Segíti az egyének saját erősségeik felismerését, speciális oktatási igényeik azonosítását, kiváló teljesítményeik támogatását és társadalmi innovációjuk elősegítését. Támogatja az egyenlőtlenségek csökkentését és a sokszínűség elismerését.

2.2. Tehetségazonosítás fázisai

Első fázis: A pedagógusok elméleti ismeretekkel ugyan rendelkeznek, de nem rendelkeznek módszerekkel a különböző területeken lévő tehetségek azonosítására.

Második fázis: az azonosítás olyan fázisa amikor, az igény már megfogalmazódik, hogy jó lenne a tehetséget azonosítani valamilyen szempontrendszer alapján, de ezek többnyire a pedagógus benyomásai a gyermekkel kapcsolatban, ezek a szempontok ugyan utalhatnak a gyerek tehetségére, de a szempontok nem árnyaltak, és gyakran nem megfelelő szempontok alapján szűrik meg a gyerekeket a tehetség programokba, így azoknak akiknek tényleg ott a helyük, sajnos nem kerülnek be rosszabb esetben el is kallódhatnak.

Harmadik fázis: tesztek alkalmaznak a tehetségek azonosítására. Az ideális állapotban a tesztek a gyerekről kapott információk kiegészítésére szolgálnak, azt nem helyettesítik, azonban sokszor a tesztek alapján döntenek el, hogy ki kerül be vagy ki marad ki a programból. A tesztek elvégzése során a kapott egy eredmény az adott alkalommal végrehajtott tesztelés eredménye, tehát nem ad biztos eredményt, hiszen lehet egy következő alkalommal más teljesítményt nyújt a diák. Így megállapították, hogy csak és kizárólag tesztekre alapozva nem lehet tehetséget azonosítani.

Negyedik fázis: rendszer szintű azonosítás. Az iskola már felismerte, hogy a tehetségazonosításhoz különböző módszereket kell alkalmazni, és mindegyik módszer hozzá fog tenni a tehetség azonosításához, így kaphatnak minél több fontos információt az adott gyermekről. A következő módszereket alkalmazva kapják meg a legátfogóbb képet: tanárok, szaktanárok által készített jellemzés, kérdőívek- általános, és tantárgyi, tesztek és felmérések, segítő pedagógusok jellemzése (gyógyypedagógus, iskolapszichológus, szociális segítő), tanuló saját magáról írt jellemzése, osztálytársak jellemzése, szülői jellemzés. A tantestület minden egyes tagja részt vesz a tehetségazonosításban a saját tárgya tekintetében kidolgozott azonosítási módszerben, nehézséget az okozza, hogy életkoronként, gyerektípusonként, tantárgyanként is nagyon eltérő lehet.

Ötödik szint: a negyedik szinten kidolgozott, kitapasztalt azonosítási módszerek az iskolára adaptálva. Ezen a szinten már jó gyakorlatként magabiztosan használják és értékelik a tehetség azonosítása során kapott eredményeket. Ezen a szinten már nagy eséllyel nem kallódnak el a tehetségek (Balogh, 2016).

A tehetség azonosítása helyett a tehetség vizsgálata az, ami meghatározóvá vált, hiszen a vizsgálat során feltérképezhetjük az erős oldalát, és választ kaphatunk rá, hogy mi lesz az, ami a hasznára válik a későbbiekben, hiszen a tehetség egy nagyon komplex dolog melyet befolyásol maga az egyén, a környezete és az idő is (Gyarmathy, 2014).

A tehetség sokszor gondot is okoz a környezete és saját maga számára. A tehetség gyakran kilóg a sorból és nagyon nehéz együtt tartani a többiekkel. Néhány terület ahol fennakadást okozhat a tehetséges gyermek jelenléte. Az órákon unatkozik, nem tud együtt haladni a többiekkel, hiszen jóval hamarabb elkészül a feladataival, így tanárainak gondolnia kell arra, hogy olyan többletfeladatokkal kínálják, tehát differenciáljanak az órán, ami fenntartja az érdeklődését, és hasznosnak érezhetik magukat. Sokat szeretnének beszélni és kérdezni, olyan témák is érdeklik őket, melyekre a pedagógusok akár az adott helyzetben nincsenek felkészülve (Herskovits, 2005). Gyakran az alulteljesítő tehetség háttérében állhatnak tanulási zavarok, a szociokulturális helyzet hátrányai, családi szocializációs problémák (Gyarmathy, 2001).

2.3. Kettős különlegességű tanulók

A kettős különlegességgel rendelkező tehetség olyan tehetség, aki testi vagy érzelmi akadályozottsággal rendelkezik, illetve tanulási nehézséggel vagy zavarral küzd. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja témáját érintő egyik előadásában, előadásában elemzi ezt a tehetségtípust. Szerinte e kettős különlegességgel rendelkező tehetség, aki testileg vagy érzelmileg akadályozott, illetve tanulási nehézség vagy zavar állapítható meg nála. Szitó leírja a velük kapcsolatban tapasztalt nehézségeket, bátortalanok, frusztráltak, rendezetlen az írásképük, sokszor nem megfelelő az iskolai viselkedésük. A tehetségazonosítás során sokszor velük nem is számolnak, pedig a cél az ő képességeik feltérképezése is lenne. Az ő tehetségazonosításuknál illetve felmérésüknél a megfigyelés az, ami a szokásosnál is nagyobb jelentőséggel bír (Szitó, 2014).

3.Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő tanulók

3.1. Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló

„Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján

- a) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,
- b) pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar)”(Köznevelési törvény, 2011 CX. Törvény 4§ 25.).

3.2. Beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő gyermek, tanuló

„Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek” (Köznevelési törvény, 2011 CX. Törvény 4§ 3.).

3.3. Törvényi háttér

A társadalmi igények és a közoktatási rendszerben bekövetkezett változások elősegítették az esélyegyenlőségre irányuló törekvések felerősödését. A sajátos nevelési igénnyel rendelkező gyermekeknek joguk van arra, hogy egyenlő esélyekkel induljanak az iskoláztatás, továbbtanulás, munkaerőpiac, és később a munkavállalás terén, ezzel is csökkentve a társadalmi terheket.

Az egyén számára önálló életet biztosítva, aki az élet minden területén ki tud bontakozni, a társadalom hasznos tagjává tud válni, így önmaga számára elérhetővé válik a boldog családi és egzisztenciális állapot, és nem lesz többé kiszolgáltatva a szociális alapon járó rokkantsági ellátásnak (Tóth-Szerecz, 2015).

A sajátos nevelési igényű rendelkezők csoportja a speciális szükségleteket igénylő személyekhez sorolhatók, nevezhetők.

A gyermeknek joga van ahhoz, hogy adottságainak, képességeinek megfelelő speciális ellátásban, különleges gondozásban, rehabilitációs ellátásban részesüljön korától függetlenül. A speciális nevelési igényűek azok a gyermekek akik, beilleszkedési, magatartási, tanulási zavarral küzdenek, valamint a súlyos betegségeik miatt intézményes nevelésben megjelenni nem képes gyermekek (Köznevelési törvény, 2011).

Azokban a köznevelési intézményekben, ahol nincs lehetőség segítő szakember alkalmazására a törvényi szabályozás a pedagógiai szakszolgálatok feladatai közé delegálja a gyógypedagógiai tanácsadást, a korai fejlesztést, gondozást, a fejlesztő felkészítést, az ő feladatkörükbe tartozik a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs tevékenységi köre, az országos szakértői és rehabilitációs munkálatok, a nevelési tanácsadás, a logopédiai ellátás, a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás, a konduktív pedagógiai ellátás, valamint a gyógytestnevelés. Nagyon fontos, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetén a gondozást, fejlesztés feladatait csak szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus láthatja el, míg a beilleszkedési, magatartás- vagy tanulási zavaros gyermekek felzárkóztatása gyógypedagógusi végzettséget nem igényel, de tapasztalt pedagógusok feladatköre. A többlétszolgáltatás szakaszai kiterjednek a korai fejlesztés időszakára, az óvodai és iskolai nevelésre, bele tartozik a fejlesztő felkészítés keretén belül a fejlesztést is. Differenciálást, korrekciós, habilitációs és rehabilitációs tevékenységet és terápiás célú oktatást jelent a sérülésspecifikus megsegítés. Az iskolaválasztás a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is azonos, mint a tipikusan fejlődő gyermekek esetében, bármely olyan iskolára eshet a szülő választása, amelyben integrált oktatás folyik. Sok esetben, ha a szülő tanácstalan, akkor a pedagógiai szakszolgálat segítségére tud lenni a választásban. A sajátos nevelési igényű gyermek után az intézmény emelt normatív támogatásban részesül. Nagyon fontos ugyanakkor, hogy az intézmények a tárgyi és személyi feltételeket is biztosítani kell, hogy a speciális szükséglettel rendelkező tanulókat fogadni tudják.

Az intézménynek biztosítania kell a speciális nevelési szükséglethez a szakirányos gyógypedagógus alkalmazását, vagy utazó gyógypedagógus hálózatban való látogatásának megszervezését. Az integráció, a befogadás csak abban az esetben valósul meg, hogyha nem csak a gyógypedagógusra jellemző az inkluzív szemlélet, hanem a befogadó intézmény teljes pedagógusi testületére és technikai segítőinek attitűdjét áthatja és sajátjuknak érzik ezt a szemléletmódot. A fejlesztő foglalkozások menete speciális tanterv szerint történik, melyekhez a taneszközök, segédeszközök biztosítása a megfelelő tárgyi feltételek biztosítása az integráló intézmény feladatköre. Az előírások gyakorlatban való megvalósulását ellenőrzésekkel biztosítják. A szakértői bizottság javaslata alapján a tanulók bizonyos tantárgyakból felmentést kaphatnak, vagy a vizsgák, számonkérési során megengedik, hogy eszközöket használjanak, vagy a számadás módját választhatják ki a képességeiknek megfelelően. Többletszolgáltatásokra jogosultak: ingyenesen részt vehetnek a pedagógiai szakszolgálat által szervezett foglalkozásokon, illetve utazási költségek térítésében is segítséget kaphatnak (Tóth-Szerecz, 2015).

Mindezek a többletszolgáltatások nagy segítséget nyújtanak a sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő családoknak (Vargáné, 2006).

4. Egyenlő hozzáférés biztosítása a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő fiatalok számára

4.1. A sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési és tanulási zavarokkal küzdő tehetségek kettős különlegessége

A tehetséges gyermek, fiatal különlegessége, sajátos képességei révén olyan helyzetbe is kerülhet, ami magában hordozza a meg nem értés, rosszabb esetben a kirekesztés lehetőségét. Ha ehhez további speciális, egyedi jellemzők – az átlagostól valamiben jelentősen eltérő helyzet szociokulturális helyzet, etnikai-nemzetiségi helyzet, neurológiai eltérések: teljesítményzavarok, tanulási zavar, diszlexia, diszkalkulia, diszgráfia, viselkedési és érzelmi sajátosságok: figyelem és hiperaktivitás zavar, autizmus, Asperger-szindróma érzékszervi-mozgásos eltérések: vak és gyengén látó, siket, mozgáskorlátozottság is társul akkor azt tapasztaljuk, hogy többszörös kihívással néz szembe.

Az egyén tehetsége és sajátos nevelési igénye is önmaga és környezete interakciójában alakult ki ezért ez a két terület szorosan összefonódik, elválaszthatatlan egymástól. A szórt képességstruktúra gyakran kudarcokhoz is vezethet, és válhatnak alulteljesítő tehetségekké, de sok tényező szerencsés együttállása átlendíthet az egyént a nehézségeken, habár sérülékenyebbek a tehetség szempontjából nem érintett társaiknál, de sokkal többféle kompenzációs lehetőséggel rendelkeznek gyenge pontjaik elfedésében (Gyarmathy, 2013:39).

4.2. A sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési és tanulási zavarokkal küzdő egyének tehetséggondozása

Gyarmathy Éva szerint a kettős különlegességű egyének esetében is ugyanazok a tehetséggondozási módszerek alkalmazhatók, amelyek a hatékony tehetséggondozás eszközei csak a hangsúlyokat kell máshova áttenni. Ahogy a tehetségek esetében is a kettős különlegességek esetében a minden probléma vagy megváltozott élethelyzet jelentősége hatványozottan megnő. A fiatal tehetsége a környezetével szoros együttműködésben tudott kibontakozni, melybe bele tartoznak a külső és belső hátrányokat okozó tényezők is. Így a tehetség ellátásában is ezeket a tényezőket is együttesen kell kezelni. Gyarmati Éva kiemeli a mentorok személyiségét és elengedhetetlen feladatukat a mentorálttal kapcsolatban. Az ő személyük lehet egy olyan kapocs, amin keresztül kapcsolódni tud a mentorált a külvilággal, mintát adva neki. A beilleszkedést segítő tehetséggondozási formák közül, nagyon fontos a kettős különlegességű tehetség beilleszkedése a környezetébe, hiszen így tud hasznosulni a teljesítménye, tehát fontos a tehetség számára annak a helynek, hivatásnak a megtalálása ahol a tehetsége kibontakozhat és hasznosulhat. Kiemelt szerepet kap még a team munka még több szakember bevonásával (Gyarmathy, 2013:39).

4.3. A szociokulturálisan hátrányos helyzetű tehetségek

A kettős különlegességű gyermekeknél, fiataloknál a hátrányok, hiányosságok, deficitek területei nagysága és mértéke nagyon eltérő és különböző lehet. A tehetséggondozás folyamán ezeket érdemes figyelembe venni.

A családot, mint elődleges szociokulturális közegként tartjuk számon. A szociokulturálisan hátrányos helyzetű gyermeket, fiatalot hátrányai leküzdésében kiemelten támogatni kell, mivel hatékony beavatkozás hiányában ez a hátrány folyamatosan nő. A kívánt hatás az amikor, a szocializáció a tehetséggel együtt fejlődik, nem hátráltatva ezzel a tehetség kibontakozását. Ha a család részéről támogató attitűddel találkozunk, még akkor is nehézséget okozhat a támogató háttér biztosítása, mert a család értékei távoliak a tehetség egyén értékeitől. A szociokulturális hátrányos tehetségnek hatalmas nehézséget okoz saját hátrányai és társadalom közötti hátrányok leküzdése, akkor sincs egyszerűbb helyzetben, ha jobb szociális körülmények közé kerül, de már családi gyökerek nélkül, mert akkor is számtalan nehézséggel szembesülhet. A családdal való kapcsolattartás elengedhetetlen a kettős különlegességű gyermekeknél. Ez különösen a szabadidős tevékenységek területén hatékony (Gyarmathy, 2010).

4.4. A sajátos nevelési igényű tehetséges tanulók azonosításának alapja

A sajátos nevelési igényű tehetséges tanulók azonosításának alapja az egyéni képességek, teljesítmények és szükségletek felmérése. Fontos szempontok közé tartozik az egyének kiemelkedő képességeinek, érdeklődésének és motivációjának megértése, valamint az oktatási igények azonosítása a differenciált tanulás és támogatások biztosítása érdekében.

Pedagógus saját megfigyelése: A pedagógusok gyakran az elsők, akik észlelik a tehetséges tanulók egyedi képességeit és szükségleteit az osztályteremben. Az alapos megfigyelés segítheti azonosításukat és az esetleges további értékelési lépések meghatározását.

Óvoda- és iskolapszichológus mérései: Az óvoda- és iskolapszichológusok rendelkezhetnek speciális értékelési eszközökkel és módszerekkel, amelyek segíthetik a tehetséges tanulók azonosítását és szükség esetén további támogatásuk meghatározását.

Eredmények komplex értékelése: Az eredmények komplex értékelése során az összes rendelkezésre álló információt figyelembe kell venni, beleértve a tanuló teljesítményét, viselkedését, szociális képességeit és érdeklődését is.

További lépések, fejlesztés, gondozás megtervezése: Az értékelés eredményeinek alapján tervezni kell a további lépéseket, beleértve a tehetséges tanulók fejlesztését és gondozását, valamint az esetleges differenciált oktatási stratégiák kidolgozását.

Feladatok felosztása team munka keretében: A sajátos nevelési igényű diákok támogatása és tehetséges tanulók azonosítása team munkát igényel az iskolában dolgozó különböző szakemberek között, beleértve a pedagógusokat, pszichológusokat, szakértőket és más szakembereket.

Folyamatos kapcsolattartás, szakmai beszélgetések: Fontos a folyamatos kommunikáció és kapcsolattartás a szakemberek között, hogy megoszthassák az információkat, tapasztalatokat és legjobb gyakorlatokat, és együttműködjenek a tehetséges tanulók támogatása érdekében.

Szülők bevonása, együttműködés, tanácsadás: A szülők bevonása kulcsfontosságú a sajátos nevelési igényű diákok azonosításában és támogatásában. Fontos biztosítani a szülőkkel való együttműködést, tájékoztatást és tanácsadást a sajátos nevelési igényű diákokkal kapcsolatos kérdésekben és lehetőségekben (Jenei, A. 2017).

4.5. A sajátos nevelési igényű, kettős különlegességgel rendelkező tanulók tehetségazonosítása

A sajátos nevelési igényű, kettős különlegességgel rendelkező tanulók tehetségazonosítása során is alkalmazható, adaptálható módszerek, eljárások bemutatása következik.

Az egyedi igényeknek megfelelően alkalmazhatók és adaptálhatók a különböző helyzetekhez és tanulócsoportokhoz.

Megfigyelés és strukturált beszélgetés: Ez az alapvető módszer lehetővé teszi a pedagógusok számára, hogy részletesen megfigyeljék a tanulók viselkedését, teljesítményét és egyéb jellemzőit, valamint strukturált interjúkat folytassanak velük. Ez lehetővé teszi a tanároknak, hogy közelebbről megismerjék a tanulókat, és azonosítsák az esetleges tehetségeket vagy speciális igényeket.

Jellemzés és szülői kérdőív: A tanárok és szülők visszajelzése kulcsfontosságú lehet a tanulók teljesítményének és szükségleteinek megértésében. A tanulók teljes képének kialakításához fontos a szülők bevonása és az általuk nyújtott információk figyelembevétele.

Kreativitást mérő tesztek: Ezek a tesztek segíthetnek azonosítani a tanulók kreatív potenciálját és különleges képességeit, ami fontos lehet a tehetségazonosításban és a fejlesztésben.

Kognitív Profil Teszt: Ez a teszt lehetővé teszi a tanulók részképességeinek és erősségeinek vizsgálatát, ami segíthet az egyéni fejlesztési terv kialakításában és a tanulók sikeres támogatásában.

Iskolai tanácsadás és kapcsolattartás: Ezek az űrlapok és keretrendszerek lehetővé teszik a pedagógusok és tanácsadók számára, hogy nyomon kövessék és dokumentálják a tanulókkal folytatott tanácsadási munkát, valamint hogy hatékonyan kommunikáljanak a szülőkkel és más érintettekkel.

Ezek az eszközök és módszerek összességében lehetővé teszik a pedagógusok számára, hogy átfogó képet kapjanak a tanulók képességeiről, igényeiről és fejlődési potenciáljáról, és segítsék őket a legjobb módon a tanulásban és fejlődésükben. Fontos azonban megfelelő képzés és támogatás biztosítása a pedagógusoknak az ilyen módszerek hatékony alkalmazásához (Jenei, A., 2017).

5.Integráció és inklúzió gyógypedagógiai megközelítése

A következő részben az integrált oktatási elveket, az inkluzív iskola jegyeit szeretném ismertetni, melyek a sikeres integráció feltételei.

Az integráció kifejezést a szegregált oktatás elleni törekvések indokolták, célja az együttnevelés a valamely területen fogyatékosággal élő együtt nevelése ép társaival. Az inklúzió a politikai szóhasználatból szivárgott át a neveléstudomány területére és honosodik meg a kifejezés, mint inkluzív nevelés. Esélyegyenlőséget, kirekesztettség nélkülséget, befogadó szemléletet szeretett volna biztosítani az oktatás terén. Jelenleg az integrált oktatás különböző formának kibontakozását tapasztalhatjuk meg az oktatás terület.

Az integrált oktatás elvek egyre inkább bővülnek, melyek segítségével megvalósulhat a részleges majd a teljes integráció a tanulmányaik során.

Az integrált, és -inkluzív intézmény tekintetében meg kell különböztetnünk integráló intézményt, ahol felvételt nyert sajátos nevelési igényű tanulónak fejlesztése csoportos ellátási formában kerül sor, egyéni megsegítés és felzárkóztatás nem történik. Inklúciónak nevezzük, ha a tanuló az egyéni differenciálás és egyéni kibontakozás pedagógiai eszközeinek jegyében vehet részt az oktatás-nevelés folyamatában.

Az inklúzió szeretné kiküszöbölni a kortársak és a közösség általi megbélyegzést, ami a szegregált iskolákban tanuló gyermekeket érintheti. Az eltérő képességek elfogadására alapoz. A közösség megtartó erejére koncentrál, ahol minden tanuló egyenértékű, ugyanolya jogokkal és lehetőségekkel bír az oktatás folyamatában, közös nevező a tanulásba fektetett egyéni munka mely során az egyén a saját fejlődését segíti elő (Kalocsainé és Varga, 2005).

Magyarországon az inklúziós törekvések közül a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált oktatásban vehetnek részt, segítő többlétszolgáltatások igénybevétele mellett (Tóth-Szerecz, 2015).

5.1. Inkluzív iskola

Az inkluzív iskola az esélyegyenlőség jegyében változatos módszertani eszközökkel differenciáltan megy végbe. Az egyéneket, mint önálló individuum tanítják a pedagógusok kooperatív eszközökkel, ahol az elsajátítandó tananyag mindenki számára azonos, csak az alkalmazott módszertanban tér el az egyén tudásgyarapításához vezető út. Készségek, képességek, kompetenciák kibontakoztatása a cél. A fő hangsúly a minőségi oktatáson van ahol az iskola légköre meleg, elfogadó iskolai attitűd, kooperáció a gyermek közt, a tanár és diák közt, valamint a szülővel való folyamatos együttműködés ahol a tanítás központjában a gyermek áll. A módszer a tapasztalati tanuláson alapszik, amit a gyermek motivációja is előre visz, melyben sikereket érhet el. A jól működő iskolában a pedagógusok team munkában egymással kooperálva végzik munkájukat, a gyermek érdekeit szem előtt tartva. Ez egy lassan előrehaladó folyamat, ahol sok a nehézség (Tóth-Szerecz, 2015).

A nagy létszámú osztályok a magas óraszám és elsajátítandó tananyag mennyisége, a pedagógusok leterheltsége az asszisztensek hiánya, a szakmai féltékenység, a szülőkkel való hiányzó kommunikáció mind- mind aláássa és hátráltatja ezen folyamatok sikeres működését.

6. Bóly városa

A dolgozatom következő egységében Bóly városának rövid történetét és a település iskolájának bemutatását tűztem ki célul.

6.1. Bóly történelme

Bóly, 1997-ben városi rangot kapott, de történelme több mint 3000 évre nyúlik vissza. Első írásos emléke 1093-ból származik, Bolok néven említve. A török hódoltság alatt elnéptelenedett, majd 1703-ban Batthyány Ádám gróf tulajdonába került. Mária Terézia alatt németek telepedtek be, és a XIX. század végén a Mountenovo hercegi család birtokába került, akik alakították ki a település mai arculatát. A II. világháború után német kitelepítettek helyére felvidéki és bihari magyarok érkeztek. Gazdasága fokozatosan fejlődött, jelentős növény- és borászati termeléssel. Modern infrastruktúrával és kikapcsolódási lehetőségekkel rendelkezik, valamint népi kézművességi hagyományokat is ápol. Fontos szerepet játszik a régió gazdaságában és kulturális életében írja Bóly város honlapja (varos.boly.hu, 2019).

6.2. Bólyi Német Nemzetiségi Önkormányzat

A Bólyi Német Nemzetiségi Önkormányzat feladatai közé tartozik a város német közösségének képviselője és támogatása. Fontos szerepet vállalnak az oktatás és kulturális események szervezésében, valamint a hagyományok és identitás megőrzésében. 2015-től átvették a Bólyi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, valamint a Bólyi Óvoda és Bölcsőde fenntartását, és elkötelezettek a nemzetiségi törvény szerinti elvárásoknak való megfelelés és a modern nyelvtanítás és hagyományápolás támogatása iránt írja a boly.hu a város weboldala (varos.boly.hu, 2019).

Ezen felül az önkormányzat lehetőséget biztosít a helyi német közösségnek a hagyományaik és kulturális eseményeik megünneplésére, valamint különféle rendezvények, workshopok és kiállítások szervezésére. Ezek a tevékenységek hozzájárulhatnak a közösség összetartásához és identitásának erősítéséhez.

7. A Bólyi Általános Iskola

A következő részben a Bólyi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola bemutatását tűztem ki célul.

7.1. Az intézmény bemutatása

Az iskolának nagyon fontos és megbecsült szerepe van a közösségben, különösen a német nemzetiségű diákok oktatása és kulturális identitásuk megőrzése szempontjából. A német nyelv és kultúra oktatása mellett az általános és művészeti ismeretek, az egészséges életmódra való nevelés, valamint a tolerancia és harmónia fontossága is hangsúlyt kap az iskolai programokban.

A két program, a német nyelvoktató és a két tannyelvű német nemzetiségi program, lehetővé teszi, hogy a diákok megfelelő nyelvi és kulturális háttérrel rendelkezzenek, és versenyképes tudást szerezzenek a további életükben. Az alapfokú nyelvvizsga lehetősége és a DSD Sprachdiplom lehetősége nagyszerű lehetőség a diákok számára, hogy nemzetközi elismerést szerezzenek német nyelvtudásukért.

Az iskola elhelyezkedése a városközpontban, a fontos intézmények közelében, lehetőséget biztosít arra, hogy a diákok könnyen hozzáférjenek az iskolához, és részt vehessenek a városi életben és eseményekben. Az iskola által nyújtott széleskörű oktatási és kulturális lehetőségekkel, valamint a diákok személyiségére és készségeire összpontosító tanítási módszerekkel valóban nagyban hozzájárulnak a diákok fejlődéséhez és sikeres jövőjükhöz. Az iskolában folyó alapfokú művészetoktatás széles körű lehetőségeket biztosít a diákoknak a zene és a képzőművészet területén.

A zeneművészeti ágban számos hangszer közül választhatnak a diákok, és hat év után alapfokú zenei képzettséget igazoló bizonyítványt szerezhettek. Ez lehetőséget nyújt a továbbtanulásra és a zenei pályájuk továbbfejlesztésére. A kamaraegyüttesek és a Bólyi Ifjúsági Fúvószenekar részvétele olyan közösségi élményeket kínál a diákoknak, amelyek nemcsak a zenei tudásukat fejlesztik, hanem szociális készségeiket is erősítik. Az együttműködés a németországi testvérváros zenekarával kulturális kapcsolatokat épít és szélesíti a diákok látókörét.

A képzőművészeti oktatás is fontos szerepet játszik a diákok kreativitásának és személyiségfejlődésének támogatásában. A pályázatokon és versenyeken való részvétel lehetőséget nyújt a diákoknak arra, hogy munkáikat másokkal megosszák és elismerést szerezzenek. Az éves kiállítások a közönség számára is lehetőséget nyújtanak arra, hogy megcsodálják a diákok munkáit, és megismerjék az iskolai művészeti program eredményeit. Összességében az iskolai művészeti oktatásnak és tevékenységeknek jelentős szerepe van abban, hogy a diákok sokoldalúan fejlődjenek és kibontakoztathassák kreatív potenciáljukat. A nyelvtanulás és a nyelvvizsga lehetősége, valamint az angol nyelv tanulásának korai bevezetése kulcsfontosságú a diákok nemzetközi versenyképességének növelésében és a nyelvi készségeik fejlesztésében.

Az iskolai tanulmányi versenyek és a felkészítés az országos és nemzetközi versenyekre lehetőséget biztosít a diákok számára, hogy kibontakoztassák tudásukat és tehetségüket a különböző tantárgyak terén. Ez nemcsak szakmai sikereket hozhat, hanem segíti a diákok önbizalmának növekedését és motivációjuk fenntartását is.

A sajátos nevelési igényű tanulók támogatása is fontos része az iskolának, fejlesztő pedagógusok és gyógypedagógusok segítik ezeket a diákokat a tanulásban és a fejlődésben. Ez hozzájárul a tanulók egyenlő esélyeinek biztosításához és segíti az integrációt az iskolai közösségben.

Összességében az iskola által nyújtott sokoldalú lehetőségek és támogatások segítik a diákokat abban, hogy sikeresen fejlődjenek, és felkészüljenek a jövő kihívásaira.

Az iskola számos lehetőséget kínál a diákok számára a sportolásra és a szabadidős tevékenységekre.

A mindennapos testnevelés és a szervezett délutáni sportprogramok lehetővé teszik, hogy a sportot szerető diákok aktívan részt vegyenek különböző sporttevékenységekben, és fejlesszék fizikai állóképességüket és csapatszellemüket.

A diákolimpia részvétele és a nagyszerű eredmények elérése nemcsak a versenyzés lehetőségét kínálja, hanem segítenek a diákoknak abban is, hogy tanuljanak a sportszerűségről, a kitartásról és a csapatmunkáról.

Az iskola hagyományos rendezvényei, mint például a karácsonyi koncert, a farsangi projektnap és az anyák napi műsorok, nemcsak a diákoknak, hanem a közösségnek is örömet szereznek, és lehetőséget adnak a tanulónak a kreativitás kifejezésére és a közösségben való részvételre.

A szabadidős tevékenységek, mint például a tanulmányi kirándulások, a könyvtár használata, a kulturális programok látogatása és a diákcsere programok, szintén lehetőséget adnak a diákoknak arra, hogy széles körű élményeket és tapasztalatokat szerezzenek, és erősítsék a közösségi érzést az iskolában. Ez segíthet abban is, hogy a diákok jobban megértsék és értékeljék a különböző kultúrákat és érdeklődési területeket.

Az iskola sokoldalú és gazdag programokat kínál a diákoknak, mind a tanév során, mind a nyári szünet ideje alatt. Az ilyen kezdeményezések lehetővé teszik a diákok számára, hogy széles körű tapasztalatokat szerezzenek, fejlesszék készségeiket és érdeklődési területeiket, és gazdagítsák az iskolai élményeiket.

A nemzetközi kapcsolatok ápolása, mint például a lengyel cserediák program és az erdélyi kapcsolatok fenntartása, nagyszerű lehetőséget kínál a diákoknak arra, hogy megismerjék más kultúrákat és nyelveket, valamint hogy barátságokat kössenek külföldi diákokkal.

Az iskola nyári programjai, mint a hittantábor, a vízitábor, a zenei és tánc táborok, valamint a napközis táborok, lehetőséget biztosítanak a diákoknak arra, hogy aktívan és kreatívan töltsék az időt a szünetben, és továbbfejlesszék különböző készségeiket és képességeiket.

A szülők és a közalapítványok támogatása nélkül az ilyen programok és kezdeményezések nem lennének lehetségesek, ezért nagy elismerést érdemelnek a lelkes és segítőkész szülők és azok az alapítványok, akik támogatják az iskola széleskörű tevékenységeit és programjait, olvasható Bóly város honlapján (varos.boly.hu, 2019).

7.2. Alapfokú Művészeti Iskola

Az 1990-ben alapított Bólyi Ifjúsági Fúvószenekar Bachmann János vezetésével kezdte meg működését, melyet a Bólyi Önkormányzat támogatott. Az intézmény növendékbázisát a Zeneiskola és a környező nagyvárosok zeneiskolaiban tanuló fiatalok, valamint a különféle hangszereken magántanulmányokat folytató gyermekek alkották. Fő céljuk a minőségi művészeti oktatás megvalósítása volt, ehhez szükség volt tárgyi és személyi feltételek megteremtésére.

1996-tól Kovács Árpád vezetésével az intézmény folytatta működését. A gyorsan növekvő növendékbázis lehetővé tette az eredményes szakmai munkát, és a tanulók már a kezdetektől sikeresen szerepeltek különféle tanulmányi versenyeken. A stabil, szakmailag jól felkészült tantestület évente 150 gyermek művészeti alapoktatását látta el. Az intézmény jelentős támogatást kapott Bóly Város Önkormányzatától, valamint a Baranya Megye Köznevelésének Fejlesztéséért Közalapítvány által kiírt pályázatok révén. Ennek köszönhetően gyorsan kialakult a jó minőségű hangszer- és kottaállomány. A Bóly és Térsége Zeneoktatásáért Közalapítvány megalapítása további lehetőségeket teremtett az intézmény számára a karbantartásra, fejlesztésekre és tanulmányi versenyekre való felkészülés anyagi támogatására (bolyizene.hu, 2019).

Az iskola által nyújtott széleskörű lehetőségek és támogatások, beleértve a rendelkezésre álló programokat és a pedagógusok felkészültségét, kulcsfontosságúak a tanulók sikeres fejlődéséhez és kibontakozásához. A pedagógusok szerepe elengedhetetlen a tanulók egyéni szükségleteinek felismerésében és támogatásában, valamint a tehetséggondozás terén.

A gyakorlati tapasztalatok alapján történő vizsgálatok lehetőséget kínálnak arra, hogy az iskolában megvalósuló tehetséggondozás hatékonyságát és az esetleges fejlesztendő területeket felmérjük, így további javításokat és fejlesztéseket hajthassunk végre a sajátos nevelési igényű gyerekek tehetséggondozása érdekében.

8. Esettanulmány és jó gyakorlat a sajátos nevelési igényű tanuló tehetséggondozása

Mindennapi munkám során elég sok átlagtól eltérő, valamilyen módon kiemelkedő gyermekkel találkozom. A fejlesztő foglalkozásokon több mint ötven gyermekkel és fiatallal foglalkozom heti szinten. Közülük a 14 éves R.N.-t választottam az esettanulmányom alanyául, aki heti egyszeri alkalommal jön hozzám fejlesztő foglalkozásra. Hamar felfigyeltem rá, hiszen számos alkalommal fellépője volt az iskolai műsoroknak, a kiállított képek között gyakran fedeztem fel a nevét, és fejlesztő órákon is kiemelkedő. Nyolcadik osztályba jár. R.N. előzetes megítélésem alapján a kettős különlegességű tehetség típusba tartozhat, bár nem csak egy területen mutat kiemelkedő teljesítményt, és bizonyos tantárgyakból nyújtott gyengébb teljesítményével megalapozottnak tartom ezt a feltételezést. A szülői tájékoztatás megtörtént, az adatgyűjtés céljáról és a személyiségi jogok tiszteletben tartásáról tájékoztattam a szülőt, beleegyező nyilatkozatot irattam alá az édesanyával. Szakértői vélemények és vizsgálati eredmények állnak rendelkezésre visszamenőleg az elmúlt 10 évből.

8.1. Szakértői vizsgálatok

Sopronban került sor az első Pedagógiai Szakszolgálat által végzett vizsgálatra az intézmény kérésére, a szülővel való egyetértésben. Vizsgálat előzményei a 2014 májusában végzett szűrővizsgálat. A vizsgált területeknél bizonytalanság mutatkozott a számfogalom, szem-kéz koordináció, vizuális differenciálás területein. Emberrajza elmaradást mutatott, logikus és analógias gondolkodást mérő tesztben jó eredményt ért el. Ezen vizsgálati eredmények hatására a részletes képességvizsgálat mellett döntöttek melyre 2014 őszén került sort. Az öt éves gyermek nyelv és beszédfejltségét feltáró, kötelező logopédiai vizsgálat során feltárták, hogy grafomotoros és fonológiai területeken nem éri el az életkorától elvárható szintet, feladattudata kialakulatlan, az instrukciókat nehezen érti meg, további vizsgálatokat javasoltak. 2014 novemberében a gyógypedagógia vizsgálat során megállapították, hogy N. képességstruktúrájában egyenetlenség tapasztalható. Teljesítménye több területen lemaradt az életkorában elvárható szinttől. Figyelmi állapota hullámzó, fáradás jelei mutatkoztak teljesítményében.

Figyelmének minősége auditív és vizuális területen is alacsonyabb szintű volt. Fejlesztő foglalkozásokon való részvétel, fül-orr-gégészeti, szemészeti kivizsgálás, még egy óvodai nevelési évet javasoltak a szülőknek. Az egyéni fejlesztő foglalkozásokra is részletes tájékoztatást kaptak a pedagógusok.

A következő pedagógiai jellemzés 2016 januárjában született róla. Nagymozgása életkorához elmaradást mutatott, fáradékony volt. A leírásban több területen elmaradásról olvashatunk, de önmagához képest bizonyos területeken már javulás volt tapasztalható. Gyakran elfáradt, feladat tartása elmaradt társaitól. A leírásban kevés önbizalmáról számolnak be pedagógusai, aki konfliktusait nehezen kezeli, kevésbé kezdeményező. A gyógypedagógiai foglalkozások hatására a gyermek feladattudata erősödött, együttműködésben is jelentős javulás tapasztaltak. Óvodai nevelésben részesült még abban az évben, ceruzafogását is fejlesztették. A számfogalom lassan alakult ki nála, figyelmi koncentrációs problémák jelentették a legnagyobb nehézséget. Tankerületi szakértői bizottság vizsgálatát javasolták neki.

A vizsgálatra 2016 márciusában került sor, az anamnézis során megkésett mozgásfejlődésre derült fény, nyugtalanul alvó csecsemő volt. Az édesanya kutyaterápiás foglalkozásra és német nyelvű foglalkozásokra járatta. 2016-ban a vizsgálat során a figyelmének minősége nagyon gyenge szintű volt. A gyermeknél figyelmi deficitet állapítottak meg elsősorban a vizuális ingerekre való koncentráció terén, sorkövetése hamar felbomlik ez később tanulási, olvasási nehézséghez vezethet. Figyelme erősítésére helyezték a hangsúlyt. További gyógypedagógiai vizsgálatokat is végeztek a gyermeknél. Az összegzésben olvashatunk erősségeiről is. Képességei az átlag feletti, magas átlagos, átlagos, és határövezeti területeken szóródtak. Figyelme ingadozó, motoros nyugtalanság jellemezte. Átlag feletti verbális megértés, magas átlagos szókincs elsajátítása jellemzi. Logopédiai terápiára járt, tájékozódása és általános ismereti önmagára és környezetére vonatkozóan megfelelnek az életkorának. Pszichológiai vizsgálatra is sor került, ahol a kezdeti szorongásos állapotból feloldódott, beszédessé vált. Ezek hatására állapítják meg a gyermeknél a részképességek egyenetlen fejlődését, figyelem területén tapasztalható nehézséget. Gyermeknél beilleszkedési, tanulás, magatartási nehézséget állapítottak meg sajátos nevelési igényű gyermek lett, fejlesztőfoglalkozásra jogosult. Folytatódott a már megkezdett gyógypedagógiai fejlesztés óvodai keretek között, a szakvélemény pontos útmutatást adott a szülőknek és a pedagógusoknak is egyaránt.

A kontrollvizsgálat 2017-ben történt a Bólyi Pedagógiai Szakszolgálat által a gyermek 7 éves korában, a figyelem területén tapasztalható nehézség területén. A vizsgálat megállapította, hogy a gyermeknél tanulási nehézség áll fent, amely az olvasás nehézségében jelentkezett. Kognitív képességeit az életkori átlagnál magasabb szinten azonosították. Fejlesztésre és tanulásszervezésre vonatkozó módszertani pedagógiai javaslatokat tettek.

2018-ban a kontrollvizsgálat során megerősítették a tanulási nehézség meglétét, írás helyesírás és olvasás területére azonosítják. Fejlesztendő területeket írnak elő számára. R.N. vizsgálatát a helyesírás és olvasás területén mutatkozó nehézségei indokolták. Fejlesztendő területként írás és helyesírás készség fejlesztését javasolták.

Az idei tanévben elkészült szakértői vélemény alapján a helyesírási készségeinek, nyelvi készségeinek, magán és mássalhangzók időtartamának differenciálására kell fókuszálni.

8.2. Kiállítások versenyeredmények

Versenyszeredmények: Történelmi és sakkversenyeken való eredményes részvétel iskolai és területi szinten.

Kiállítások: a művészeti, tanszak kiállításain és iskolai hangversenyek való rendszeres részvétel, néptánc csoporttal való közös fellépések.

Az édesanya is az intézményben dolgozik pedagógiai asszisztens munkakörben. A családi háttér megismerésére az édesanyával való beszélgetés alapján került sor. Édesanya legmagasabb iskolai végzettsége középiskolai érettségi, édesapa legmagasabb végzettsége befejezett nyolc általános iskola. Az édesapa heti rendszerességgel jár haza, az ő munkavállalása tette lehetővé, hogy a család gondtalanul tud élni, minden lehetőség elérhető számukra. Édesapa és gyermeke jó kapcsolatban vannak, bár ritkábban tudnak találkozni. Az édesapa német nyelvterületen dolgozik, számára kiemelten fontos fia német nyelv tanulása. A család sváb hagyományokat ápol és őriz, számukra nagyon fontos az összetartozás, kiemelkedő a család szerepe, támogatása. Rajzaiban, kreatív alkotásaiban is legtöbbször ez a témakör jelenik meg legyen az egy egyedi, általa kitalált társasjáték, melynek szereplői a különböző korokban mutatkoznak meg, vagy egy-egy híres uralkodó portréjának kidolgozása. Történetírásban és karakterek, szereplők megalkotásában is kitűnik a társai közül. Teljesítménye kiemelkedő a sportok és a zene területén is, jártas a keleti harcművészetekben is.

A tanulás terén átlagos képességűnek mondható. Jeles, jó, ugyanakkor közepes érdemjegyei is vannak, például természetismeretből, matematikából. A feladatok végzése során gyakran kapkodó, figyelmetlen a feladatmegoldásban, türelmetlen, kritikus, nem szereti ha dicsérik és nem is tudja jól lereagálni.

8.3. N. tehetséggondozása az iskolában

Differenciált tanítás és tanulási lehetőségek biztosítása: Az elmúlt években történelem tárgyból N. gyakran kapott egyedi projekt alapú feladatot, melyet a közösen meghatározott időre kellett elkészítenie, a projekt során előre kitűzték az elérendő célt.

Speciális programok és kurzusok: N. felsős kora óta tagja az iskolai néptánc művészeti csoportnak, történelmi műhelynek, részt vesz a trombita tanszak éves táborában. A különböző csoportokba, műhelyekbe való részvételét az adott pedagógus ajánlására történt, mely során N. motivációját felkeltették és vonzóvá tették számára, megvilágítva az ezzel szerezhető élményeket, jártasságokat, közös célokat.

Mentori támogatás: N. támogatását alsó osztályokban osztályfőnöke vállalta magára, felsőben történelemtanára terelgeti az úton jó kapcsolatot ápolva és bevonva a szülőket is az elérendő célok megvalósításába. Számtalan alkalommal indították fűvös versenyeken és állították ki képét, ez is a művészeti tanszak pedagógusainak és együttműködésével jött létre.

Közösségi projektek: Jótékonyági bál, ökoszakkör, érzékenyítő programok, közösségi projektek során is számtalan alkalommal vonták be a legkülönbébb tevékenységekbe, mely nagyban hozzájárult az együttműködése fejlesztésében.

8.4. Célzott tehetségazonosítás

„A gyerek csak akkor képes megjeleníteni képességeit, ha erre lehetőséget és bátorítást kap. Az azonosítási folyamat legfontosabb faktora tehát a gondozás (Gyarmathy, 2010:33)”.

A tehetségfejlesztés speciális folyamat, amelynek célja a tehetséges egyének támogatása és fejlesztése. Ezt az intézményi megvalósulás és a munkamegosztás, kooperáció, valamint a szakmai csapatmunka alapján valósítják meg (Balogh, Mező, 2011).

Kutatások különböző tehetségmodellek létrehozásához vezettek, amelyek lényegében tovább fejlesztik Renzulli "alapmodelljét", megtartva és kiegészítve annak elemeit. Az alapmodell három fő összetevőt tartalmaz: átlagon felüli képességek (általános és speciális), feladat iránti elkötelezettség (motiváció) és kreativitás. Ezeket az összetevőket egy halmazként ábrázolják, amelyek közös metszéspontjában van a tehetség fogalma (Gyarmathy. 2010).

Az egyik legismertebb pedagógusok számára készült kérdőív a Renzulli–Hartmann-skála, amely a tanulási jellemzők, a motivációs jellemzők, a kreativitás jellemzői és a vezetői-társas jellemzők alapján azonosítja a tehetséget (Gyarmathy, 2006).

Renzulli–Hartmann skálát (Balogh, 2015) azért hívom segítségül, hogy meghatározható legyen, pontosabban mely területen minősülhet tehetségesnek a kiválasztott diákom. Négy skálát vontam be, töltöttem ki. Ezekből a tanulási és kreatív jellemzők kapcsán ért el 26 pontot. A tanulási jellemzők tekintetében a maximális pontszám a gazdag szókincs, sok tényanyag, összefüggések keresése, következtetések levonása, filozofálás kritériumok esetében volt adható. Ami a kreativitásjellemzőket érinti, a hét esetből öt alkalommal kapott négy pontot, a másik két jellemzőnél hármat. Az ötletgazdagság, a gyakori viccelődés, a csak számára átlátható káosz, rendetlenség, amely körülveszi, valóban nagyon erősen jellemzik N. személyiségét. 24 pontot a zene területén ért el.

Itt segítséget a trombitatanártól kaptam az értékelésben. Végül a motivációs jellemzőknél az összesített 20 pont újbóli megerősítésként szolgál a kissé gyengébb terület megnevezéséhez. A Renzulli–Hartmann skála szerint N. a tanulási, kreativitásjellemzők tekintetében tehetségesnek mondható, a zene területén pedig lehetséges tehetségként kezelhetjük.

A tanulási folyamatot érintően a következő véleményt közölném főképpen a történelem tantárgyra vonatkozóan, amely területen kiemelkedően jártas: A fejlődésében életkorát meghaladó, kiemelkedő, az életkorát elvárt szinten meghaladó gyermekről van szó.

Az elkészült munkáit, rajzait, vizuális alkotásait az árnyaltság, a kidolgozottság és a részletgazdagság, valamint az igen erős kreativitás jellemzi.

N. megismerésére még más egyéb módszercsoportot is alkalmazhatunk: a megfigyelést, az interjút, a kérdőívet és a dokumentumelemzést (Dávid M. és mtsai, 2006), így a tehetségazonosításnak N. esetében még nincs vége, a különböző eljárásokkal még árnyaltabb képet kaphatunk.

8.5. Összefoglalás

A történelem iránti szenvedélye és mélyreható tudása azt mutatja, hogy nagy figyelmet szentel a múlt eseményeinek és az emberiség történetének.

Az alkotó tevékenységei, legyen az rajzolás, térképkészítés vagy történetírás, mind a történelem iránti vonzalmának és a képzeletének kreatív kibontakozását tükrözik. A társasjáték készítése, mely különböző korokban játszódik, nemcsak szórakoztató, hanem oktató is lehet, segítve az embereket abban, hogy közelebb kerüljenek az adott korszakokhoz és eseményekhez. Az élethű portrék készítése híres uralkodókról nemcsak a művészi képességeket fejleszti, hanem mélyebb megértést is adhat az adott időszak személyiségeiről és történelméről.

A térképek készítése kiváló módszer lehet a történelmi események és földrajzi helyszínek jobb megértésére és vizualizálására. A történetírás és karakteralkotás pedig lehetőséget ad arra, hogy elmélyüljön a múltban és a kitalált világokban, és megalkothassa saját történeteit és szereplőit.

A tanulás terén mutatott átlagos képességei ellenére, a jelentős eredmények, amelyeket más területeken elért, bizonyítják, hogy rendkívül tehetséges és elkötelezett az érdeklődési területei iránt. Az ilyen sokoldalú tehetségek gyakran kreatív megoldásokat találnak a tanulási nehézségek leküzdésére és az érdeklődésük irányítására.

Ami a magaviseletét illeti, a problémákra való hajlam lehet, hogy az érdeklődési területei iránti mély szenvedélyéből fakadnak. Fontos lehet számára, hogy támogató környezetben és struktúrált keretek között fejlessze tovább az érdeklődési területeit, miközben egyensúlyt teremtsen a tanulás és a szabadidős tevékenységei között. Egy mentor vagy tanácsadó segíthet neki abban, hogy hatékonyan kezelje az esetleges problémákat a magaviseletében és fejlessze tovább az önismeretét és szociális készségeit.

Nagyon szerencsés helyzetben vagyunk, mivel az iskolánkban N. minden tehetségterületén van lehetősége plusz délutáni foglalkozásokon részt venni, ahol mélyítheti, gazdagíthatja a tudását, és találkozhat új, kreatív megjelenési formákkal, ötletekkel, amelyek segítségével kifejezheti önmagát, létrehozhatja elképzeléseit. Gondolok itt a történelem szakkörre, a sakkfoglalkozásokra, valamint a művészetoktatáson belül a trombita- és művészeti órákra.

A fejlesztési lehetőséget a többségi osztályban az adott tantárgyon belüli gazdagítással, differenciálással látom megoldhatónak. Fejlesztendő terület még számos öt kevésbé érdeklő tantárgynál, témánál a kitartás és a lehetőleg belső motiváció erősítése, valamint a fellépő magatartási problémák enyhítése, megszüntetése. Hosszú távú célként, majd a továbbtanulás terén biztosan a tehetségterületeinek megfelelő irányt javasolnám neki, ahol még inkább kiteljesedhet.

8.6. Tollforgató Tusa Szépíró Verseny szervezése, mint a tehetséggondozás jó gyakorlata a sajátos nevelési igényű gyermekek részére

A Szépíró Verseny szervezése kiváló lehetőség a sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő tehetségek felfedezésére és támogatására. A verseny lehetőséget biztosít arra, hogy ezek a gyerekek kibontakoztassák kreativitásukat és önmagukat, kifejezésre juttassák egyéni képességeiket. A megvalósítás lépései, mely lépések köré szerveződik idén már hetedik éve a *Tollforgató Tusa Szépíró Verseny* Bólyban.

Nyitottság és befogadás: Fontos, hogy a verseny minden sajátos nevelési igényű gyermek számára nyitott legyen. Megfelelő támogatás és segítség biztosítása annak érdekében, hogy minden gyerek részt vehessen, függetlenül attól, hogy milyen típusú sajátos nevelési igényekkel rendelkeznek.

Differenciált támogatás: Az egyéni igényeket és képességek figyelembe vétele, differenciált támogatást biztosítása az írási folyamat során. Ez lehet mentorálás, egyéni tanácsadás vagy alkalmazkodott környezet biztosítása.

Inspiráló témák és kategóriák: Inspiráló és motiváló témák választása a sajátos nevelési igényű gyerekek számára. Fontos, hogy olyan témákat válasszunk, amelyek érdeklődésüket felkeltik és lehetőséget adnak számukra a kreatív kifejezésre.

Közösségi támogatás: Támogató és befogadó közösségi környezetet biztosítása, ahol a sajátos nevelési igényű gyerekek érzik, hogy számíthatnak a társaik és a tanáraik támogatására és biztatására.

Értékelés és visszajelzés: Minden résztvevő értékelést és visszajelzést kap munkájáról. Ez lehetőséget ad számukra a fejlődésre és a további kreatív kifejezésre.

Elismerés és díjazás: Díjazzák és ünneplik a sajátos nevelési igényű gyerekeket a versenyben való részvételükért és a munkájukért. Ez segít nekik abban, hogy maguk és társaik is értékeljék az erőfeszítéseiket és bátorságukat az írás terén.

A Szépíró Verseny szervezése remek lehetőség a sajátos nevelési igényű gyerekeknek, hogy kreativitásukat és önmegvalósításukat fejlesszék a írás terén. A verseny segíthet nekik abban, hogy önbizalmat szerezzenek, fejlesszék írási készségeiket és örömmel alkossanak.

9. Kutatás

9.1. Célok, kérdések

A megtapasztalt jó gyakorlat és a személyes esettanulmány alapján a kutatásom legfőbb célja annak feltárása, hogy a Bólyi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola milyen mértékben és formában vállalja fel a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztését és tehetséggondozását. Megvizsgálom, miképpen értelmezi az intézmény a sajátos nevelési igény fogalmát, milyen módon tükröződik az intézmény filozófiájában ennek a fejlesztési célnak a vállalása, milyen foglalkozások keretében kerül erre sor, miként jelenik meg a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése az iskola értékelési rendszerében, illetve milyen tanár szülő kapcsolattartási módok segítik a sajátos nevelési igényű diákok egyéni fejlesztését, tehetséggondozását.

A kutatás során az alábbi kérdésekre kerestem a válaszokat:

1. Hogyan értelmezi a sajátos nevelési igényű tanuló fogalmát a programban, illetve annak egyes fejezeteiben.
2. Hogyan jelenik meg a sajátos nevelési igény fogalmához kapcsolódó értékek az intézmény nevelési filozófiájában, értékrendszerében.
3. Milyen tehetséggondozó tevékenységek szerepelnek az intézmény pedagógiai programjában az iskola egészére nézve különös tekintettel a dokumentumban a tehetségazonosítás, annak alapelvei, fázisai.
4. Milyen tehetséggondozó tevékenységek szerepelnek az intézmény pedagógiai programjában a sajátos nevelési igényű tanulókra adaptálva, különös tekintettel a dokumentumban a tehetségazonosítás, annak alapelvei, fázisai.

5. Milyen eljárást, elveket határoz meg a sajátos nevelési igényű diákokra a tanulói teljesítmények értékelése során.
6. Milyen kapcsolatot tart fenn az iskola a sajátos nevelési igényű tanulók szüleivel.

9.2. A kutatás módszere

A kutatás során a dokumentumelemzés feltáró módszerét alkalmaztam, ugyanis e módszer alkalmas arra, hogy lényeges információkat nyerjünk a vizsgálatban résztvevő intézmény pedagógiai alapidokumentumából a sajátos nevelési igényű tanulók egyéni fejlesztésének intézményi gyakorlatáról.

A dokumentumelemzés a társadalomtudományi kutatások egyik legfontosabb módszere, mely lehetővé teszi fontos adatok összegyűjtését, valamint – ezekre alapozva – bizonyos következtetések megfogalmazását (Nádasi, 2004.). A dokumentumelemzés a neveléstudományi kutatásokban alkalmas arra, hogy a kutató az eredetileg nem a kutatás számára készült, de a kutatási célok szempontjából tanulságosnak tekinthető pedagógiai anyagokból lényeges információkat szerezzen. A dokumentumelemzés alapvetően a napjainkhoz, illetve a szigorú értelemben vett közelmúlthoz kapcsolódó forrásokat hasznosítja. Összességében a dokumentumelemzés jelentős módszertani eszköz a neveléstudományi kutatásokban, amely segíti a kutatókat abban, hogy mélyebb betekintést nyerjenek a nevelési folyamatokba és azok hatásaiba (Szabolcs, 2004).

A kutatás során a vizsgált intézmény alapidokumentumai közül az iskola pedagógiai programját választottam forrásanyagként, majd az iskola honlapjáról letöltöttem.

9.3. Vizsgálati szempontok

A dokumentumelemzés kezdete előtt fontosnak tartottam, hogy kijelöljek néhány olyan vizsgálati, elemzési szempontot, melyek mentén a pedagógiai program eredményesen analizálható, és amelyek hozzájárulnak olyan adatok feltárásához, amik lehetővé teszik a kérdések vizsgálatát, illetőleg következtetések megfogalmazását.

A vizsgálati szempontjaim az alábbiak voltak:

- I. A sajátos nevelési igényű tanuló fogalmának értelmezése, megjelenése a programban, illetve annak egyes fejezeteiben.
- II. A sajátos nevelési igény fogalmához kapcsolódó értékek megjelenése vagy esetleges hiánya az intézmény nevelési filozófiájában, értékrendszerében.
- III. Tehetséggondozó tevékenységek az intézmény pedagógiai programjában az iskola egészére nézve.
- IV. Tehetséggondozó tevékenységek az intézmény pedagógiai programjában a sajátos nevelési igényű tanulókra vetítve.
- V. A sajátos nevelési igényű tanulók értékelésének sajátosságai.
- VI. A szülői kapcsolattartás formái az intézményben.

A következőkben ismertetem a dokumentumelemzés során kapott válaszokat az általam kitűzött vizsgálati szempontokra.

10. Eredmények és értékelésük

10.1. A sajátos nevelési igényű tanuló fogalmának értelmezése, megjelenése a programban, illetve annak egyes fejezeteiben

E vizsgálati szempont annak feltárását szolgálja, hogy az elemzett program miképpen értelmezi a sajátos nevelési igényű tanuló fogalmát, mely fejezetekben tér ki arra.

Az intézmény pontos megfogalmazással élt, működési engedélyében pontosan meghatározza, hogy mit ért sajátos nevelési igény alatt és kiket fogad az intézmény. Külön választja a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségekkel küzdő tanuló fogalmát, egyedi fejlesztési programot dolgozva ki számukra.

Az iskola a nevelési program egyik fejezeteként szerepeltette ezt a kérdést, a nevelési programon túlmenően külön fejezetet is szenteltek e kérdéskörrel összefüggő problémák alapos tisztázásának.

10.2. A sajátos nevelési igény fogalmához kapcsolódó értékek megjelenése/hiánya az intézmény nevelési filozófiájában, értékrendszerében

E vizsgálati szemponttal arra kívántam rávilágítani, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztésével összefüggő alapvető értékrendszer milyen mértékben jelenik meg az intézmény nevelési filozófiájában, alapvető értékrendszerében.

Az 5. táblázatból látható, hogy elsősorban a pedagógus tevékenységéhez kapcsolódóan jelennek meg a sajátos nevelési igényű tanulóval összefüggő értékek, olyan lényegesnek tekinthető elemek (pl.: empátia, segítőkészség, nyitottság, stb.), melyek meghatározóak a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése tekintetében, jelentős számban jelentek meg a programban.

érték	említések száma
segítőkész, segítőkészség	3
nyitottság	8
differentiált fejlesztés	2
tolerancia	25
esélyegyenlőség biztosítása	13
gyermekközpontú	2
empátia	4
elfogadás	27

5. ábra Az sajátos nevelési igényű tanulóval összefüggő főbb értékek megoszlása az intézmény nevelési filozófiájában, célrendszerében (Forrás: saját kutatás a Bólyi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programja alapján).

10.3. Tehetséggondozó tevékenységek az intézmény pedagógiai programjában az iskola egészére nézve

E szempont vizsgálata során azt kívántam feltárni, hogy a tehetséggondozó tevékenységük során milyen célkitűzéseket, tehetséggondozó, tanórai és tanórán kívüli tevékenységeket, milyen tehetséggondozást segítő tanulásszervezési módszereket jelölnek meg a pedagógiai programjukban.

A tehetséggondozás fontos célja az iskola számára, hogy a tehetséges tanulók képességeit kiemelten fejlesszék. Ennek érdekében differenciált tanulási módszereket alkalmaznak, amelyek az adott csoportra és az egyes tanulókra szabott feladatok segítségével irányítják a tehetséges diákok fejlődését.

A célok között szerepel, hogy a tanulók olyan ismeretekkel rendelkezzenek, amelyek valós helyzetekben is alkalmazhatóak és hasznosak számukra. Emellett kiemelt figyelmet fordítanak az önálló tanulási készségek fejlesztésére, beleértve a könyvtárhasználatot és az informatikai ismereteket is. A cél az, hogy a tanulók aktívan részt tudjanak venni saját tanulási folyamataik irányításában.

Az iskolai tananyag alapos elsajátítása mellett fontos szempont a tanulók felkészítése a továbbtanulásra is. Ez magában foglalja a középiskolai követelmények teljesítését és a sikeres átmenetet a továbbtanulásban, hogy a diákok maximálisan ki tudják használni a képességeiket és sikeresen folytathassák tanulmányaikat.

Az egészséges életmód és a rendszeres testedzés is kiemelt szerepet kap az iskolai nevelésben és oktatásban. Az egészséges testi és lelki fejlődés fontosságát hangsúlyozzák, és ennek érdekében számos tevékenységet szerveznek, mint például rendszeres testnevelési órák, sportesemények, egészségnevelési programok és tanácsadás a diákoknak az egészséges életmód kialakításában.

A tehetséggondozásnak tanórán és tanórán kívül is kiemelt szerepe van. A tanulók egyéni képességeihez igazodó tanulási lehetőségeket szerveznek, többek között különböző tantárgyi szakköröket, művészeti foglalkozásokat, sporttevékenységeket és tanulmányi

versenyekre való felkészítést. Emellett a tanulásszervezési módszerek folyamatos fejlesztése és a kompetenciák erősítése is fontos része a tehetséggondozásnak az iskolában.

A tehetséggondozás részeként a zenei nevelés kiemelt figyelmet kap az iskolában. Ennek keretében céljuk, hogy a tanulók széleskörű zenei ismeretekkel rendelkezzenek, és lehetőséget kapjanak a zenei kifejezőkészségük fejlesztésére. A zenei oktatásban az általános zenei műveltség és ismeretek mellett a tanulók megismerik a különböző zenei műfajokat és stílusokat, valamint részt vesznek közösségi zenekari és együttes játékokban, amelyek fejlesztik a zenélés közösségi aspektusait és az összhangképességet. A kortárs zene és más művészeti ágak befogadására is ösztönzik a diákokat, hogy kreativitásukat és nyitottságukat fejlesszék a zenei kifejezés különböző formáiban. A zenei nevelés által a tanulók nemcsak zenei és kulturális ismereteiket bővítik, hanem olyan készségeket is fejlesztenek, mint a közösségi együttműködés, a problémamegoldás és a kreativitás, amelyek fontosak lehetnek a tehetség teljes kibontakoztatásához és sikeres életvezetésükhöz.

10.4. Tehetséggondozó tevékenységek az intézmény pedagógiai programjában a sajátos nevelési igényű tanulókra adaptálva

E vizsgálati szemponttal arra kerestem a választ, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók tehetséggondozása során milyen célkitűzéseket, tanórai és tanórán kívüli tevékenységeket, milyen tanulásszervezési módszereket jelölnek meg a pedagógiai programjukban.

A különleges bánásmódot igénylő, különösen a tehetséges tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység kiemelt fontossággal bír az oktatási rendszerben. A pedagógiai program alapján fontos pedagógiai tevékenységek segítik a tehetséges, sajátos nevelési igényű tanulók felismerését és fejlődését az oktatási rendszerben.

Tanulásszervezés: A rugalmas tanulási lehetőségeket biztosítanak, amelyek lehetővé teszik, hogy minden tanuló a saját tempójában és érdeklődése szerint haladhasson. Emellett a differenciált csoportbontás és a kétnyelvű oktatás segíti a tanulók egyéni fejlődését és különböző képességeikhez igazodó kihívásokkal találkozását.

Tanórai és tanórán kívüli foglalkozások: A választható tanórai foglalkozások és fakultációk lehetővé teszik, hogy a tanulók az érdeklődési és képességi területeiknek megfelelően válasszanak tantárgyakat vagy foglalkozásokat. Emellett a tanórán kívüli tevékenységek, mint a tehetséggondozó szakkörök, tanulmányi versenyek és mentorprogramok, segítenek a tanulók tehetségeinek kibontakoztatásában és fejlődésében. A zenei tevékenységek fontosságát a tehetséges, sajátos nevelési igényű tanulók fejlődésében. Ezek a tevékenységek nemcsak a zenei képességeket fejlesztik, hanem segíthetnek más területeken is. A programban hangsúlyozzák az értékek megtalálásának és fejlesztésének fontosságát, valamint az együttműködés más intézményekkel lehetőségét a művészeti tevékenységekben. Emellett a szereplésre való felkészítés és az egyéni fogadtatás is hangsúlyos, melyek mind hozzájárulnak a tanulók önbizalmának erősítéséhez és társadalmi beilleszkedésükhöz.

Hiányként fogalmazható meg a tehetséges tanulók korai felismerésére és a mentorok szerepére, noha ezek kulcsfontosságúak a tehetséggondozásban és a tanulók támogatásában. A tehetségazonosítás folyamatának és a programba való beillesztésével lehetne hatékonyabbá tenni a tehetséggondozást és a tanulók támogatását. A tehetséges sajátos nevelési igényű tanulókkal való komplex teamben való munka szerepének jelentőségére nem tér ki a pedagógiai program. A mentor fontosságának szerepe a pedagógiai programból nem tűnik ki, ahogy a konkrét ehhez köthető tevékenységek sem fellelhetők.

10.5. A sajátos nevelési igényű tanulók értékelésének sajátosságai

A kutatás e részében azt kívántam vizsgálni, hogy tartalmaz-e az intézményi program külön szempontokat a sajátos nevelési igényű tanulók értékelésére vonatkozóan, és – amennyiben igen – miben tér el ez a szempontsorok az értékelés általános jellemzőitől.

szöveges értékelés	5
felmentett	1
eltérő értékelési szempontok alkalmazása	4
individuális értékelés	6
egyéni képességek	6
eltérő továbbhaladási lehetőségek meghatározása	-
változatos értékelési módszerek alkalmazása	30
hosszabb felkészülési idő biztosítása	6
önértékelés	7
ösztönző, előremutató minősítések	4
értelmezhetőség	4
szülői tájékoztatás	0

6. táblázat Az sajátos nevelési igényű tanuló értékelésével összefüggő sajátos szempontok, különleges eljárások (Forrás: saját kutatás a Bólyi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programja alapján).

Az intézményben hangsúlyt fektettek arra, hogy külön kiemelje a sajátos nevelési igényű tanulók értékelésének jellemzőit, sajátosságait, elveit. Az 6. táblázatból látható, hogy a szöveges értékelés, a felmentés, az eltérő értékelési szempontok alkalmazása, valamint az individualizálás, egyéni sajátosságokhoz történő alkalmazkodás dominál a sajátos nevelési igényű tanulók értékelésében, nagy számban más szempontok, eljárások alkalmazásával egyetemben. Különösen figyelemreméltó, hogy az intézmény magas számban emelte ki programjában a változatos értékelési módszerek alkalmazását, azonban már a szülői tájékoztatásnak, vagy éppen az értelmezhetőség biztosításának a fontossága háttérbe szorult ebben a kontextusban.

10.6. A szülői kapcsolattartás formái az intézményben

Az iskolai pedagógiai gyakorlatban elengedhetetlen fontosságú kérdés az oktatási intézmény tanárainak a szülőkkel ápoltság kapcsolatrendszer, illetve együttműködése. Különösen érvényes ez a sajátos nevelési igényű tanulók esetében, akik olyan sajátos nevelési problémákkal küzdenek, melyek kizárólag a családdal közösen – hasonló nevelési elvekre alapozva – kezelhetők eredményesen.

Az oktatási intézmények és tanárok szoros kapcsolatot kell, hogy ápoljanak a szülőkkel, különösen a sajátos nevelési igényű tanulók esetében. Az ilyen tanulók nevelési problémái általában komplexek és sokrétűek, és hatékony kezelésükhöz elengedhetetlen a szülőkkel való szoros együttműködés.

Az intézményeknek és tanároknak figyelembe kell venniük a következő tényezőket és módszereket:

Kommunikáció: Fontos, hogy nyitott kommunikációs csatornák legyenek kialakítva a szülők és az intézmény/tanárok között. Ez lehetőséget biztosít a rendszeres tájékoztatásra, a tanulók fejlődésének követésére és az esetleges problémák megbeszélésére.

Rendszeres találkozók: Rendszeres szülői értekezletek, tanácsadások vagy személyes találkozók szervezése segít az együttműködés fenntartásában és erősítésében.

Egyéni tervek és célok: Az intézményeknek és tanároknak egyéni nevelési terveket kell kidolgozniuk a sajátos nevelési igényű tanulók számára, amelyeket a szülőkkel közösen hoznak létre, és folyamatosan aktualizálnak és értékelnek.

Szülői bevonás az oktatási folyamatba: Fontos, hogy a szülőknek lehetőségük legyen részt venni az oktatási folyamatban, például segítő tevékenységekben, tanulói támogatásban vagy az otthoni feladatok koordinálásában. Ezért tartottam fontosnak, hogy megvizsgáljam milyen tényezőkre alapozza, illetve milyen formákban szervezi az intézmény a szülői kapcsolattartást.

A vizsgálatban résztvevő iskola által kiemelt kapcsolattartási formák megoszlása a 7. táblázatban látható.

kapcsolat tartási formák	említések száma
szülői értekezlet	16
fogadóóra	12
ellenőrző, üzenő	0
napló	3
nyílt napok	3
szülői szervezet SZMK	9
közösségi rendezvények, ünnepek, alkalmak	24, 29, 2
családlátogatás	5
folyamatos szülői tájékoztatás, beszélgetések	1
pályaválasztási tanácsadás	7
családokkal közös osztálykirándulás	0
iskolai alapítvány támogatása, szponzoráció	3
telefon	7
honlap email	8
kérdőív szülőknek	0
eseti problémamegoldó fórum	8
fogadóóra, családi fogadóóra	6
egyéni kapcsolatfelvétel	1
családi vetélkedők	0
családi est	0
ismerkedési délután,	2
prevenciós nap	6
színház	8
fórum	7
iskolagyűlés	0
facebook	3
előadások szakember bevonásával	0

7. táblázat A szülők és az iskola kapcsolattartási formáinak megoszlása
(Forrás: saját kutatás a Bólyi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
Pedagógiai Programja alapján).

A 7. táblázatban látszik, hogy az intézmény a hagyományos szülői kapcsolattartási formákat mellett egyre inkább felismeri az alternatív, új formák fontosságát is a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése szempontjából. Fontos megjegyezni, hogy a hagyományos formák, mint például a szülői értekezletek, fogadóórák és családlátogatások továbbra is fontos szerepet játszanak a szülőkkel való kommunikációban és kapcsolattartásban. Ezek a formák lehetőséget biztosítanak az intézményeknek és a szülőknek a személyes találkozásra és az egyéni helyzetek megbeszélésére.

Az új, alternatív formák, mint például a nyílt napok és közösségi rendezvények, szintén jelentős lehetőséget kínálnak a szülőknek és az intézménynek az együttműködésre. Ezek a formák lehetővé teszik a szülők és tanárok közötti informális kapcsolatok kialakítását, valamint az intézményi közösség erősítését. A folyamatos szülői kapcsolattartás és a közös beszélgetések kiemelt jelentőséggel bírnak a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése szempontjából. Ezek a formák lehetővé teszik az intézmények és a szülők közötti rendszeres kommunikációt és együttműködést, ami elengedhetetlen a tanulók támogatása és fejlődése szempontjából. A szülőkkel való szoros együttműködés kulcsfontosságú az sajátos nevelési igényű tanulók sikeres nevelése és oktatása szempontjából. Az eseti problémamegoldó fórumok és közös beszélgetések lehetőséget biztosítanak a szülőknek és az intézményeknek a problémák megbeszélésére és közös megoldások kidolgozására. Ezek a fórumok lehetővé teszik a gyakorlati tapasztalatok és szakértői tanácsok megosztását, ami hozzájárulhat a sajátos nevelési igényű tanulók számára nyújtott támogatás hatékonyságához. A közös kirándulások, valamint a külső szakember a bevonásával történő szülőknek szánt előadásokat, szülői kérdőívek, kevésbé elterjedt formák, noha ezeknek is kiemelt jelentőségük van a sajátos nevelési igényű tanulók támogatásában és fejlesztésében.

A dokumentumelemzés során nem találtam utalást a tehetség azonosításának fázisai, módszerei, alapelveinek kérdéskörére. Ez az iskolai tehetséggondozó munka legkritikusabb pontja.

Nem véletlenül, hiszen ha nem találjuk meg az igazi tehetségeket, nem lehet hatékony a leggondosabban összeállított program sem. Másrészt azért is kritikus elem ez, mert nagyon nehéz korrekt módon azonosítani a tehetséget.

A következő módszerek együttesen biztosítják a komplexitást, melyek a pedagógiai programban nem találhatók:

- Tanári jellemzések fontossága,
- Tesztek és felmérések,
- Kérdőívek: – általános és tantárgyak szerinti,
- Iskolapszichológusok véleménye,
- Szülői jellemzések,
- Tanulótársak jellemzése.

A tehetségazonosítás fázisai, amelyek nem fellelhetők a pedagógiai programban.

A programban résztvevő gyerekek körének meghatározása /tesztek, feladatok/ a tehetségazonosítási eljárás segítségével, tehetséges gyerekek kiszűrésének szempontjai, beválogatás az adott tehetséggondozó programba (rangsor, szempontrendszer alapján) (Dávid M. és mtsai, 2006).

A dokumentumelemzés során a tehetségazonosításhoz szükséges információk közé tartozik az érintett gyermekek életkora, érdeklődési körei, különleges képességeik és tudásuk szintje, valamint motivációjuk és elkötelezettségük az adott feladatok iránt (például szorgalom, kitartás, kíváncsiság). Fontos még figyelembe venni, hogy milyen támogatást nyújthat a pedagógus, és milyen segítőköt vagy csapatot vonhat be a tehetségazonosítás és -fejlesztés folyamatába. A családi háttér támogatásának mértéke, valamint a tanuló saját énképe és az iskolai pedagógiai klíma is jelentős tényezők. Mindezeket túl fontos a munka feltételeinek és időbeli-energia befektetési lehetőségeinek figyelembevétele.

A pedagógus feladata a tehetséggondozói munka során: a tehetséges diákok felismerésének segítése, a tehetséggondozással foglalkozó szakmai munkaközösségek létrehozása, a tehetségfejlesztő szakértő, szaktanácsadó megbízása, a tehetség felismerése, azonosítása, diagnosztizálása, pedagógus továbbképzések szervezése (tehetség összetevőiről, fejlesztési módszereiről), tehetséggondozó központok, műhelyek, tevékenységi körök szervezése, működtetése nem szerepel a pedagógiai programban (Gyarmathy, 2010).

11. Következtetések javaslatok

Az intézmény pedagógiai programjában felismerik és meghatározzák a sajátos nevelési igényű tanulók tehetséggondozásának fontosságát, és célul tűzik ki a megfelelő támogatási mechanizmusok kidolgozását és implementálását ezen a területen. Azonban a gyakorlatban ez a támogatás sokszor nem teljesül megfelelően nem vagy nem jut el a tanulókhoz a tervezett módon.

Ennek oka lehet az erőforrások hiánya, a tanárok és pedagógusok képzetlensége vagy az intézményi rendszer hiányosságai. Gyakran előfordul, hogy a pedagógiai programok által megfogalmazott célok és iránymutatások nem kapnak kellő hangsúlyt a mindennapi tanítási gyakorlatban, vagy nehézségek merülnek fel azok gyakorlati megvalósításában.

Emellett az is előfordulhat, hogy a tanulók szükségletei és képességei nem megfelelően kerülnek azonosításra, így a sajátos nevelési igényű tehetséggondozás területén is szükség van a hatékonyabb módszerek és az egyéni tanulókra szabott támogatások kidolgozására és alkalmazására. Összességében tehát fontos, hogy a pedagógiai programok és a gyakorlati megvalósítás közötti szakadékot áthidaljuk, és biztosítsuk, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók minden szükséges támogatást megkapjanak a tehetségük kibontakoztatásához és fejlesztéséhez.

Ha a sajátos nevelési igényű gyerekek tehetséggondozása a gyakorlatban megvalósul, de nem jelenik meg a hivatalos pedagógiai programban, akkor fontos lépések szükségesek annak érdekében, hogy ezt az állandó gyakorlattá tegyük és hivatalosan is elismertté váljon. Íme néhány javasolt lépés:

Kreatív műhelyek és klubok: Szervezzenek különféle kreatív műhelyeket és klubokat a sajátos nevelési igényű gyerekek számára, ahol lehetőségük van kifejezni magukat különböző művészeti formákban, például írásban, rajzban, zenében vagy színjátszásban.

Mentori programok: Hozzanak létre mentori programokat a sajátos nevelési igényű gyerekek számára, ahol tapasztalt szakemberek vagy diáktársaik segíthetnek nekik az érdeklődési területeiken való fejlődésben és az alkotómunka során.

Speciális képzések és workshopok: Szervezzenek speciális képzéseket és workshopokat a sajátos nevelési igényű tehetségek számára, amelyek segíthetnek nekik kibontakoztatni kreatív potenciáljukat és fejleszteni készségeiket.

Közösségi projektek: Hozzanak létre közösségi projekteket és eseményeket, amelyekben a sajátos nevelési igényű gyerekek részt vehetnek és megmutathatják kreatív tehetségüket, például színházi előadások, kiállítások vagy irodalmi estek.

Különleges alkotóhelyiségek: Biztosítsanak különleges alkotóhelyiségeket a sajátos nevelési igényű gyerekek számára, ahol szabadon kifejezhetik magukat és inspirálódhatnak másoktól.

Rendszeres visszajelzés és elismerés: Fontos, hogy a gyerekek rendszeres visszajelzést kapjanak munkájukról és tehetségükről, valamint elismerést és díjakat az elért eredményekért.

Értékelés és dokumentáció: Gyűjtsenek adatokat és dokumentálják a sajátos nevelési igényű gyerekek tehetséggondozási kezdeményezéseit és eredményeit. Ezek az adatok segíthetnek abban, hogy láthatóvá váljon a tehetséggondozás hatékonysága és az elért eredmények.

Pártolók és támogatók felkutatása: Keressenek támogatókat és pártolókat az intézményen belül és kívül, akik támogatják a sajátos nevelési igényű gyerekek tehetséggondozását. Ez lehet más pedagógusok, szülők, intézményvezetők, helyi közösségi szervezetek vagy más érintettek.

Közösségi támogatás megszerzése: Tegyenek lépéseket annak érdekében, hogy a közösség és a szülők is támogassák a sajátos nevelési igényű gyerekek tehetséggondozását. Ez lehet közösségi események szervezése, szülői értekezleteken való tájékoztatás vagy közösségi média felhasználása.

Pilot programok és bemutatók: Szervezzenek pilot programokat és bemutatókat a sajátos nevelési igényű gyerekek tehetséggondozásának széles körű bemutatására és a pedagógiai programba való bevezetés elősegítésére. Ezek a programok lehetnek nyílt napok, bemutató órák vagy konferenciák.

Hivatalos dokumentumok módosítása: Dolgozzanak együtt az intézmény vezetésével és a releváns döntéshozókkal annak érdekében, hogy a pedagógiai programot módosítsák annak érdekében, hogy hivatalosan is elismerjék a sajátos nevelési igényű gyerekek tehetséggondozását.

Képzés és szakmai fejlesztés: Biztosítsanak képzéseket és szakmai fejlesztéseket a pedagógusok és más érintettek számára a sajátos nevelési igényű gyerekek tehetséggondozásával kapcsolatban. Ez segíthet abban, hogy a pedagógusok megfelelő eszközöket és módszereket alkalmazzanak a gyakorlatban.

Felülvizsgálat és módosítás: Az intézményvezetés és az oktatási szakemberek együttműködése során vizsgálják felül a pedagógiai programot, és határozzák meg, hogyan lehet beépíteni és tükrözni a sajátos nevelési igényű gyerekek tehetséggondozását.

Kiegészítő irányelvek és részletek: Dolgozzanak ki kiegészítő irányelveket és részleteket a pedagógiai programban a sajátos nevelési igényű gyerekek tehetséggondozására vonatkozóan. Ez lehetővé teszi, hogy az intézmények hivatalosan is elkötelezzék magukat a sajátos nevelési igényű tehetséggondozás mellett.

Kommunikáció és tájékoztatás: Tájékoztassák az intézmény közösségét, beleértve a pedagógusokat, a szülőket és a diákokat is, a sajátos nevelési igényű gyerekek tehetséggondozásának fontosságáról és gyakorlati megvalósításáról.

Monitorozás és értékelés: Biztosítsanak rendszeres monitorozást és értékelést a sajátos nevelési igényű gyerekek tehetséggondozási kezdeményezéseinek hatékonyságáról és eredményességéről. Ez lehetővé teszi, hogy az intézmények követhessék az előrehaladást és szükség esetén módosíthassák a gyakorlatot.

Együttműködés és partnerségek: Dolgozzanak együtt más intézményekkel, szervezetekkel és szakemberekkel, akik szintén foglalkoznak a sajátos nevelési igényű gyerekek tehetséggondozásával. Ez lehetőséget ad az információcsere és az ötletek megosztására, valamint az együttműködésre a legjobb eredmények elérése érdekében.

Ezek a lépések segíthetnek abban, hogy a sajátos nevelési igényű gyerekek tehetséggondozása hivatalosan is elismert és integrált része legyen a pedagógiai programnak. Fontos, hogy az intézmények és a pedagógusok figyelemmel kísérik és támogatassák a sajátos nevelési igényű gyerekek tehetséggondozását, hogy minden diák lehetőséget kapjon a kibontakozásra és a sikeres jövő felé vezető úton.

12. Összefoglalás

A Bólyi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola pedagógiai programjában dokumentumelemzés alapján végeztem kutatást tehetséggondozó tevékenységekhez kapcsolódóan, különös tekintettel sajátos nevelési igényű tanulók tehetséggondozására, a sajátos nevelési igényű tanulók betöltött szerepére az iskola pedagógiai programjában. Kutatásom kiindulópontja egy sajátos nevelési igényű tehetségígéret esettanulmánya és egy sajátos nevelési igényű tanulóknak szóló iskolai tehetséggondozó program jó gyakorlata adta.

Az intézmény pontosan meghatározta, hogy mit ért sajátos nevelési igény alatt, és elkülöníti a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési tanulási magatartási nehézségekkel küzdő tanulókat. Egyedi fejlesztési programokat kínálnak számukra. A nevelési programban és egy külön fejezetben részletesen foglalkoznak ezekkel a kérdésekkel, és nagy hangsúlyt fektetnek olyan értékekre, mint az empátia és segítőkészség, amelyek kulcsfontosságúak a tanulók fejlődése szempontjából.

A tehetséggondozás célja a tehetség ígéretű tanulók képességeinek kiemelt fejlesztése. Ennek érdekében differenciált, az adott csoportra és személyre szabott feladatokkal irányítják a tehetséges tanulók fejlődését. Az iskola különböző módszereket alkalmaz a tehetséges tanulók fejlődésének támogatására, beleértve a differenciált tanulásszervezést, kooperatív technikákat és a projektmodszert.

A zenei oktatás is fontos szerepet kap a tehetséggondozásban, melynek során a tanulók széleskörű zenei ismereteket sajátítanak el, és lehetőséget kapnak közös zenélésre és kreatív kifejezőképességük fejlesztésére.

A pedagógiai programban kiemelt fontosságot tulajdonítanak a különleges bánásmódot igénylő, különösen a tehetséges tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységnek az oktatási rendszerben. Ennek érdekében számos fontos pedagógiai tevékenységet végeznek, mint például a tanulásszervezés, a tanórai és tanórán kívüli foglalkozások, valamint a zenei tevékenységek. Ezek segítik a tanulók egyéni fejlődését és tehetségük kibontakoztatását.

Az intézmény különös hangsúlyt fektetett a sajátos nevelési igényű tanulók értékelési folyamatára, kiemelve annak jellemzőit, sajátosságait és elveit. A szöveges értékelés, a felmentés lehetősége, az eltérő értékelési szempontok alkalmazása, valamint az individualizálás és az egyéni sajátosságokhoz való alkalmazkodás dominált ebben a folyamatban, miközben más szempontok és eljárások is jelentős számban megjelentek. Figyelemreméltó, hogy az intézmény széles körben alkalmazta a változatos értékelési módszereket, ugyanakkor a szülők tájékoztatása és az értékelési eredmények értelmezhetőségének biztosítása háttérbe szorult ebben a kontextusban.

Az intézmény felismerte, hogy az alternatív, új kapcsolattartási formák is fontosak a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése szempontjából, és ezeket egyre inkább hangsúlyozza. Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a hagyományos kapcsolattartási formáknak, mint például a szülői értekezletek, fogadóórák és családlátogatásoknak továbbra is fontos szerepük van a szülőkkel való kommunikációban és kapcsolattartásban. Ezek a formák lehetőséget biztosítanak az intézményeknek és a szülőknek a személyes találkozásra és az egyéni helyzetek megbeszélésére. Emellett a közös kirándulások, külső szakember bevonásával történő előadások, szülői kérdőívek kevésbé elterjedt formák az iskola gyakorlatában. Ezek alkalmazása is kiemelt jelentőséggel bír a sajátos nevelési igényű tanulók támogatásában és fejlesztésében. Ezáltal az intézmény széles skálájú lehetőségeket kínál a szülőknek a tanulók fejlődésének támogatására és az együttműködésre.

A dokumentumelemzés során nem voltak fellelhetőek a tehetség azonosításának fázisai, módszerei és alapelvei, noha ezek kritikus fontosságúak az iskolai tehetséggondozás során. Az igazi tehetségek megtalálása nélkül ugyanis még a legjobban összeállított program sem lehet hatékony.

A tehetségazonosítás fázisai, valamint az ezekhez szükséges információk, amelyeket a tehetséggondozásban részt vállaló pedagógusoknak meg kellene kapniuk, szintén hiányoznak a pedagógiai programból.

A pedagógusok feladatai a tehetséggondozás során, mint például a tehetséges diákok felismerése, szakmai munkaközösségek létrehozása, szakértők bevonása, továbbképzések szervezése és tehetséggondozó központok működtetése nem kerültek említésre a pedagógiai programban. Ezen a hiányosságok kiküszöbölése esetén sokkal hatékonyabb tehetséggondozást érhetünk el.

Végezetül néhány fontos lépés annak érdekében, hogy a tehetséggondozás állandó gyakorlattá váljon. Ezek közé tartozik kreatív műhelyek és klubok szervezése, mentori programok létrehozása, képzések és workshopok szervezése, valamint közösségi projektek és események szervezése. A team munka is kulcsfontosságú ezen a területen, mivel az intézmények és pedagógusok együttműködése segíthet abban, hogy a tehetséggondozás hatékony és eredményes legyen a sajátos nevelési igényű tanulók számára. Fontos, hogy az intézmények és pedagógusok figyelemmel kísérjék és támogassák a sajátos nevelési igényű tanulók tehetséggondozását a sikeres jövő felé vezető úton.

Felhasznált irodalom

Associazione TreeLLe, Caritas Italiana e Fondazione Agnelli (2011). *Gli alunni con disabilità nella scuola italiana: bilancio e proposte*, The inclusion of children with disabilities in the Italian school system: Key figures and recent trends. Trento: Erickson.

Elérhető:

<http://www.treelle.org/files/III/Gli%20alunni%20con%20disabilit%C3%A0.pdf>

Letöltés ideje: 2023.12.07.

Balogh, L., 2016. *Az egyéni tehetségfejlesztő programok alapjai*. Didakt Kiadó, Debrecen.

Elérhető: http://www.mateh.hu/tehetsegkonyvtar/Konyvek/Balogh_Laszlo_konyve_Didakt_Kiado_2016.pdf

Letöltés ideje: 2023. 12. 06.

Balogh, L., Mező, F., Kormos, D., 2011. *Fogalomtár a tehetségpontok számára*. Budapest: Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége.

Elérhető: https://tehetseg.hu/sites/default/files/20_kotet_net.pdf#page=17

Letöltés ideje: 2024.04.06.

Clark, B. 1992. *Growing up gifted* (4th ed.) Columbus, OH: Merrill.

Czeizel, E., 1997. *Sors és tehetség*. Budapest: Fitt Image és Minerva.

Dávid, M., Estefánné, Varga, M., Farkas, Zs., Hídvégi, M., Lukács, I., 2008. *Oktatási programcsomag a pedagógusképzés számára*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhazsnú Társaság.

Elérhető: https://tanitonline.hu/uploads/576/Hatekony_tanulo.pdf

Letöltés ideje 2024.02.17

Dávid, M., Hatvani, A., Héjja, Nagy, K., 2006. *Tehetségazonosítás a pedagógiában*. Gényusz Kiadó, Budapest.

Dávid, M., Estefánné, Varga, M., 2008/3. *Tanulást támogató interaktív számítógépes program kifejlesztése az EKF-en*, In: Pedagógusképzés.

Gyarmathy, É., 2001. *A tehetségről*. Juventus 96 BT, Debrecen.

Gyarmathy, É., Kunné, Szörényi, K., 2004. *Alulteljesítő tehetségesek alternatív oktatása*. Educatio, Budapest.

Elérhető: <https://epa.oszk.hu/01500/01551/00027/pdf/>

Letöltés ideje: 2023.12.08

Gyarmathy, É., 2006. *A tehetség fogalma, összetevői, típusai és azonosítása*. ELTE Kiadó, Budapest.

Elérhető: https://www.academia.edu/19585475/A_tehets%C3%A9g_fogalma_%C3%B6sszetev%C5%91i_t%C3%ADpusai_%C3%A9s_azonos%C3%ADt%C3%A1sa

Letöltés ideje: 2024.04.06

Gyarmathy, É., 2007. *A tehetség. Háttéré és gondozásának gyakorlata*. ELTE Eötvös kiadó, Budapest.

Elérhető: https://www.academia.edu/29366058/Gyarmathy_%C3%89va_A_tehets%C3%A9g_H%C3%A1ttéré_%C3%A9s_gondoz%C3%A1s%C3%A1nak_gyakorlata

Letöltés ideje: 2023.12.06

Gyarmathy, É., 2009. *Atipikus agy és a tehetség I. - Tehetség és a neurológia hátterű teljesítményzavarok valamint az Asperger szindróma*. Pszichológia. Budapest.

Gyarmathy, É., 2010. *Hátrányban az előny – A szociokulturálisan hátrányos tehetségesek* Szakmai ajánlások pszichológusoknak a tehetséggondozáshoz. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Budapest.

Elérhető: http://tehetseg.hu/sites/default/files/12_kotet_net_color.pdf

Letöltés ideje: 2023.12.09

Gyarmathy, É., 2013a. *Szakmai alapelvek a nemzeti tehetséggondozás továbbfejlesztéséhez*. In H. Nagy Anna (szerk.) (2013). Szakmai ajánlások pszichológusoknak a tehetséggondozáshoz. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Budapest.

Elérhető: http://tehetseg.hu/sites/default/files/konyvek/geniusz_29_kotet_net2.pdf

Letöltés ideje: 2023.12.01

Gyarmathy, É., 2013b. *Tehetség és tehetséggondozás a 21. század elején Magyarországon*. Neveléstudomány Online.

Elérhető:

https://real.mtak.hu/8811/1/nevelestudomany_2013_2_90-106.pdf

Letöltés ideje: 2024. 02. 17.

Gyarmathy, É., 2014. *Interjú. Mit nem mérnek a tesztek*.

Elérhető: <https://tehetseg.hu/interjuk/mit-nem-mernek-tesztek>

Letöltés ideje: 2023.12.08

Herskovits M., Dávid, I., 2013. *A pszichológiai szűrés és mérés általános elvei és gyakorlata* In H. Nagy Anna szerk. (2013). Szakmai ajánlások pszichológusoknak a tehetséggondozáshoz Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Budapest.

Herskovits, M., 2005. *Mit kezdünk a tehetséggel?* Iskolakultúra, Budapest.

Elérhető:

<https://www.iskolakultura.hu/index.php/iskolakultura/article/view/20233/20023>

Letöltés ideje: 2023.12.09

Hujber., T., 2014. *Intézményi Tehetséggondozó Program*. In: Kaposvári Klebelsberg Középiskolai Kollégium Pedagógiai Programja – átdolgozott változat.

Elérhető:

<https://klebi.edu.hu/sites/default/files/202010/PP1920m%C3%B3dos%C3%ADtott.pdf>

Letöltés ideje: 2024.03.02

Jenei, A. *Módszertani segédanyag kéttanáros óravezetés szervezéséhez és megvalósításához az utazó gyógypedagógiai hálózat által ellátott sajátos nevelési igényű tanulók támogatása érdekében többségi pedagógusok és gyógypedagógusok számára* EFOP 3.1.6-16-2017-00037.

Elérhető:

<https://nebulokalocsa.edu.hu/images/docs/EFOP316/EFOP%203.1.6%20Palyazati%20anyag%20-A%20kettes%20kulonlegessegu%20tanulok%20tehetseggondozasanak%20eselyteremto%20szerepe.pdf>

Letöltés ideje: 2023.12.06.

Kalocsainé, Sánta, H., Varga, A., 2005. *Az inklúzió mint társadalmi és oktatási idea*. Educatio, Budapest.

Elérhető:

https://folyoiratok.oh.gov.hu/sites/default/files/article_attachments/varga_a_05_01.pdf

Letöltés ideje: 2024.02.06

Landau, E., 1997. *Bátorság a tehetséghez*. Calibra Kiadó, Budapest.

Mönks, F., J., Ypenburg, Y., H., 2011. *Ha tehetséges a gyerek...* Géniusz Könyvek, Budapest: Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége.

Elérhető: http://tehetseg.hu/sites/default/files/22_kotet_net.pdf

Letöltés ideje: 2024.04.06.

Nádasi, M., 2004. *Dokumentumelemzés*. In: Falus Iván (szerk.): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

Piirto, J., 2011. *The Piirto Pyramid of Talent Development*. Ashland, OH: Sisu Press.

Elérhető:

https://www.researchgate.net/publication/333245213_The_Piirto_Pyramid_of_Talent_Development_A_Model_by letöltés ideje 2023.11.30

Letöltés ideje: 2023.11.30

Ranschburg, J., 1988. *A tehetséges tanulók speciális képzésének elméleti és gyakorlati kérdései*. Pszichológia, Budapest.

Renzulli, J. S., 1978. *What Makes Giftedness?* Reexamining a Definition. Phi Delta Kappan.

Szabolcs, É., 2004. *Tartalomelemzés*. In: Falus Iván (szerk.): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

Szító, I., 2014. *A kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozásának szakterületi protokollja a pedagógiai szakszolgálatokban*, in: Tartalmi és szervezeti változások a köznevelésben : XVI. Országos Közoktatási Szakértői Konferencia korreferátumok, szerk. Kónyáné, Tóth, M., Molnár, Cs., Suliszervíz Oktatási és Szakértői Iroda, Suliszervíz Pedagógiai Intézet. Debrecen.

Elérhető:

<https://kiadvany.suliszerviz.com/kiadvanyok/12-kiadvany-2014/335-2014-szito-imre-a-kiemelten-tehetseges-gyermekek-tanulok-gondozasanak-szakteruleti-protokollja-a-pedagogiai-szakszolgalatokban>

Letöltés ideje: 2024.03.16.

Tóth, Szerecz, Á., 2015. *Sajátos nevelési igényű gyermekek az iskolarendszerben, inkluzív nevelés*. Iskolakultúra, Budapest.

Elérhető: <https://www.iskolakultura.hu/index.php/iskolakultura/article/view/21729>

Letöltés ideje: 2023.12.09

Vargáné, Mező, L., 2006. *Inkluzív nevelés – Az integrált oktatás jogi háttere : Kézikönyv a pedagógusképző intézmények számára*. SuliNova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht., Budapest.

2011 évi CXCV. Törvény a köznevelésről.

Elérhető: <https://njt.hu/jogszabaly/2011-190-00-00.2>

(Hozzáférés dátuma: 2024.03.27)

A 8/2014. (I. 30.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013.

(Hozzáférés dátuma: 2024.03.27)

Bólyi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programja

https://altisk.boly.hu/source/dokumentumok/Int%C3%A9zm%C3%A9nyi%20dokumentumok/PP_2023-12-_kieg%C3%A9sz%C3%ADtve_v2.pdf

Letöltés ideje: 2023. 12.06.

boly.hu, 2019. Bóly története. [online]

Elérhető: <https://varos.boly.hu/rolunk/boly-varos-tortenete>

(Hozzáférés dátuma: 2024.03.22.).

Nyilatkozatok

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Börcsök Zsófia
A Hallgató Neptun kódja: OOR48Y
A dolgozat címe: TEHETSÉGES SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYEREKEK A BÓLYI ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLÁBAN
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Neveléstudományi Intézet

A konzulens tanszékének a neve: Gyógypedagógiai Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlant állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

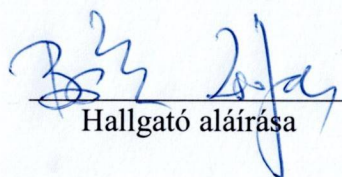
A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemitulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: Bóly, 2024. 04. 11.

Hallgató aláírása

NYILATKOZAT

Börcsök Zsófia OOR48Y konzulenseként nyilatkozom arról, hogy szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

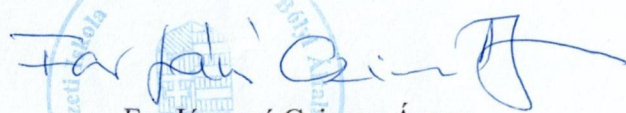
Kelt: Kaposvár, 2024. év április hó 09. nap

Bencsik Fekete Anikó

belső konzulens

HOZZÁJÁRULÁS

Alulírott Far Jánosné Czinner Ágnes (szül.hely, idő: Mohács, 1968.11.04., anyja neve: Huber Katalin) Bólyi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola intézményvezetőjeként hozzájárulok, hogy Börcsök Zsófia (neptun kód OOR48Y) (szül.hely, idő, Pécs, 1985.06.20) (anyja neve, Gombócz Zsófia Mária) a Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem gyógypedagógia szakos, Tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirány és Pszichopedagógia szakirány hallgatója, az általa készített szakdolgozat kutatásához felhasználja az intézmény Pedagógiai Programját.

Far Jánosné Czinner Ágnes
Intézményvezető

Bóly, 2024. 04. 08.

NYILATKOZAT

Alulírott (szülő/gondviselő neve): Dittinger Schöffer Lidia,
Gyermekeinek neve: Dittinger Csaba

hozzájárulok, hogy Börcsök Zsófia OOR48Y (neptun kód) (szül. hely idő, anyja neve Pécs, 1985.06.20 Gombóc Zsófia Mária) Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem hallgatója által készített szakdolgozatban gyermekem neve és eredményei, személyes adatai szakdolgozati kutatás céljára felhasználásra kerüljenek.

A vizsgálat menetéről és körülményeiről a felvilágosítást kaptam.

Bóly, 2024. 04. 11.

Dittinger Schöffer Lidia
a vizsgálatban résztvevő (gyermek szülőjének) aláírása